

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINĖS ADVOKATĖS
ELEANOR SHARPSTON IŠVADA,
pateikta 2019 m. rugsėjo 12 d.¹

Bylos C-542/18 RX-II ir C-543/18 RX-II

Erik Simpson
prieš
Europos Sąjungos Tarybą
ir
HG
prieš

Europos Komisiją

„Peržiūra – Europos Sąjungos tarnautojų teismas – Teisėjų skyrimas – Su viešąja tvarka susijęs pagrindas – *Ad hoc* kontrolė – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnis – Teisė į teisingą bylos nagrinėjimą – Pagal įstatymą įsteigtas teismas – Teisinio saugumo principas – Pavojus Sąjungos teisės vienovei ir darnai“

1. Kas atsitinka, kai įvykdžius procedūrą, kuri pripažįstama neteisėta, tinkamą kvalifikaciją eiti Europos Sąjungos tarnautojų teismo (toliau – Tarnautojų teismas) teisėjo pareigas turintis kandidatas paskiriamas į šias pareigas? Šioje naujoje bylų sąrangoje yra visi elementai, kad būtų galima atsakyti į šį klausimą. Šiose bylose keliami klausimai dėl Tarybos skiriamų Tarnautojų teismo teisėjų skyrimo procedūros, dėl galimybės Tarnautojų teismui vertinti šio skyrimo teisėtumą, t. y. ar ši kontrolė gali būti atliekama *ad hoc*, dėl įvairių principų, kurie jam taikomi, suderinimo ir dėl pasekmių, kurias neteisėtas teisėjo paskyrimas gali sukelti teisiniams procesams, kuriuose jis dalyvavo. Vis dėlto visų pirma pagrindinis iššūkis teikiant šią išvadą yra nustatyti gaires, kurios leistų suderinti teisę į pagal įstatymą įsteigtą teismą ir teisinį saugumą, kurio reikia siekiant užtikrinti teismų sistemos stabilumą.

¹ Originalo kalba: prancūzų.

Teisinis pagrindas

Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija

2. 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – EŽTK) 6 straipsnio „Teisė į teisingą bylos nagrinėjimą“ 1 dalyje nurodyta, kad „<...> asmuo turi teisę, kad bylą per įmanomai trumpiausią laiką viešumo sąlygomis teisingai išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir bešališkas teismas“. Šios konvencijos 13 straipsnyje įtvirtinta teisė į veiksmingą teisinę gynybą.

SESV

3. SESV 257 straipsnio pirmoje ir ketvirtoje pastraipose nustatyta:

„Europos Parlamentas ir Taryba, sprenddami pagal įprastą teisėkūros procedūrą, gali įsteigti specializuotus teismus prie Bendrojo Teismo, kurie, kaip pirmoji instancija, nagrinėtų ir spęstų konkrečiose srityse iškeltas tam tikrų kategorijų bylas.

<...>

Specializuotų teismų nariai parenkami iš asmenų, kurių nepriklausomumas nekelia abejonių ir kurie tenkina teisėjo pareigoms keliamus reikalavimus. Spęsdama vieningai, juos skiria Taryba.“

Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto I priedas

4. 2004 m. lapkričio 2 d. Tarybos sprendimo 2004/752/EB, Euratomas, įsteigiančio Tarnautojų teismą² (Europos Sąjungos tarnautojų teismas), 2 straipsniu Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto (toliau – Teisingumo Teismo statutas) protokolais Nr. 3 papildytas I priedu³, kurio faktinėms aplinkybėms taikytinos redakcijos 2 straipsnyje buvo nustatyta:

„Tarnautojų teismą sudaro septyni teisėjai. <...>

Teisėjai skiriami šešerių metų laikotarpiui. Baigę kadenciją teisėjai gali būti paskiriami kitai kadencijai.

Į kiekvieną laisvą teisėjo vietą šešerių metų laikotarpiui skiriamas kitas teisėjas.“

5. Šio I priedo 3 straipsnyje nustatyta:

„1. Teisėjus skiria Taryba, laikydamosi [SESV] 257 straipsnio ketvirtos pastraipos, pasikonsultavusi su šiame straipsnyje numatytu [nepriklausomu Patariamuoju komitetu]⁴. Skirdama teisėjus, Taryba užtikrina subalansuotą Tarnautojų teismo narių sudėtį, parinkdama

² OL L 333, 2004, p. 7.

³ Šis priedas panaikintas 2016 m. liepos 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES, Euratomas) 2016/1192 dėl jurisdikcijos perdavimo Bendrajam Teismui kaip pirmajai instancijai spęsti Europos Sąjungos ir jos tarnautojų ginčus (OL L 200, 2016, p. 137) 2 straipsniu.

⁴ Šioje išvadoje ši komitetą, kurio funkcijos aprašytos I priedo 3 straipsnio 3 dalyje, vadinsiu atrankos komitetu.

juos iš valstybių narių piliečių iš kuo platesnės geografinės teritorijos ir atsižvelgdama į atstovaujamas nacionalines teises sistemas.

2. Paraišką gali pateikti kiekvienas asmuo, kuris yra Sąjungos pilietis ir atitinka [SESV] 257 straipsnio ketvirtoje pastraipoje nustatytas sąlygas. Taryba, remdamasi Teisingumo Teismo rekomendacija, nustato tokių paraiškų pateikimo ir tvarkymo sąlygas bei tvarką.

3. Įkuriamas [atrankos komitetas], kurį sudaro septyni asmenys, parenkami iš buvusių Teisingumo Teismo bei Bendrojo Teismo narių ir pripažintos kompetencijos teisininkų. Taryba, remdamasi Teisingumo Teismo pirmininko rekomendacija, skiria [atrankos komiteto] narius ir nustato jo veiklos taisykles.

4. [Atrankos komitetas] pareiškia nuomonę apie kandidatų tinkamumą eiti Tarnautojų teismo teisėjų pareigas. Prie savo nuomonės [atrankos komitetas] prideda tinkamiausią aukšto lygio patirtį turinčių kandidatų sąrašą. Tokiame sąraše pavardžių turi būti bent dukart daugiau nei Taryba turi paskirti teisėjų.“

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija

6. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija)⁵ 47 straipsnio „Teisė į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą“ antroje pastraipoje numatyta:

„Kiekvienas asmuo turi teisę, kad jo byla per kiek įmanoma trumpesnę laiką viešai ir teisingai išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir nešališkas teismas. Kiekvienas asmuo turi turėti galimybę gauti teisinę pagalbą, būti ginamas ir atstovaujamas.“

7. Chartijos 52 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad „Šioje Chartijoje nurodytų teisių, atitinkančių [EŽTK] garantuojamas teises, esmė ir taikymo sritis yra tokia, kaip nustatyta toje Konvencijoje. Ši nuostata nekliudo Sąjungos teisėje numatyti didesnę apsaugą“.

Tarnautojų teismo teisėjų skyrimo procedūra

2013 m. kvietimas teikti kandidatūras

8. 2013 m. gruodžio 3 d., siekiant paskirti du Tarnautojų teismo teisėjus šešerių metų laikotarpiui nuo 2014 m. spalio 1 d. iki 2020 m. rugsėjo 30 d., *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* buvo paskelbtas viešas kvietimas teikti kandidatūras⁶ (toliau – 2013 m. kvietimas teikti kandidatūras). Šis kvietimas teikti kandidatūras paskelbtas atsižvelgiant į tai, kad 2014 m. rugsėjo 30 d. turėjo baigtis dviejų Tarnautojų teismo teisėjų S. Van Raepenbusch ir H. Kreppel kadencija.

9. 2013 m. kvietimo teikti kandidatūras 2 dalyje buvo nustatyta taikytina procedūra:

„<...> Teisėjus skiria Taryba, sprendama vieningai, pasikonsultavusi su [atrankos komitetu], kurį sudaro septyni asmenys, parenkami iš buvusių Teisingumo Teismo bei Bendrojo Teismo narių, ir pripažintos kompetencijos teisininkai. Šis [atrankos komitetas] pareiškia nuomonę apie kandidatų

⁵ OL C 83, 2010, p. 389.

⁶ OL C 353, 2013, p. 11.

tinkamumą eiti Tarnautojų teismo teisėjų pareigas. Prie šios nuomonės jis pridėda tinkamiausią aukšto lygio patirtį turinčių kandidatų sąrašą. Tokiame sąrašė pavardžių turi būti bent du kartus daugiau nei reikia paskirti teisėjų.“

10. 4 dalyje paaiškinta, kad „[a]tsižvelgiant į tai, kad 2014 m. rugsėjo 30 d. baigiasi dviejų teisėjų kadencija, siekiant paskirti du naujus teisėjus šešėrių metų laikotarpiui nuo 2014 m. spalio 1 d. iki 2020 m. rugsėjo 30 d., skelbiamas kvietimas teikti kandidatūras“.

11. Atrankos komitetas tinkamai parengė sąrašą, kuriame buvo nurodytos ne keturių, bet šešių reikalaujamą patirtį turinčių kandidatų, kurie buvo nurodyti pagal privalumus, pavardės (nagrinėjamas kandidatų sąrašas)⁷. Vis dėlto šiame etape Taryba nepaskyrė šių dviejų teisėjų. Todėl teisėjai S. Van Raepenbusch ir H. Kreppel ir toliau ėjo atitinkamas pareigas pasibaigus jų kadencijai, t. y. po 2014 m. rugsėjo 30 d., pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 5 straipsnio trečią pastraipą, kurioje numatyta, kad teisėjas lieka eiti savo pareigų tol, kol jas perima jį keičiantis teisėjas. Ši nuostata buvo taikoma Tarnautojų teismo teisėjams pagal minėto statuto I priedo 5 straipsnio pirmą pastraipą.

12. 2015 m. rugpjūčio 31 d. pasibaigė trečios teisėjos I. Rofes i Pujol kadencija⁸. Nebuvo paskelbtas viešas kvietimas teikti kandidatūras šioms pareigoms. Atsižvelgiant į tai, I. Rofes i Pujol taip pat toliau ėjo šias pareigas pasibaigus jos kadencijai pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 5 straipsnio trečią pastraipą.

Sprendimas (ES, Euratomas) 2016/454

13. 2016 m. kovo 22 d. Tarybos sprendimo (ES, Euratomas) 2016/454, kuriuo skiriami trys Europos Sąjungos tarnautojų teismo teisėjai⁹ (toliau – Sprendimas dėl skyrimo), 1–6 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

- „1) dviejų [Tarnautojų teismo] <...> teisėjų įgaliojimų terminas baigėsi 2014 m. rugsėjo 30 d., o dar vieno teisėjo įgaliojimų terminas baigėsi 2015 m. rugpjūčio 31 d. Todėl pagal <...> Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto I priedo 2 straipsnį ir 3 straipsnio 1 dalį būtina paskirti tris teisėjus į šias laisvas vietas;
- 2) 2013 m. paskelbus viešą kvietimą teikti kandidatūras siekiant paskirti du Tarnautojų teismo teisėjus, [atrankos komitetas] pateikė nuomonę dėl kandidatų tinkamumo eiti Tarnautojų teismo teisėjo pareigas. [Atrankos komitetas] prie nuomonės pridėjo šešių tinkamiausios aukšto lygio patirties turinčių kandidatų sąrašą;

⁷ Atrodo, Taryba niekada nebuvo pritarusi, kad atrankos komitetas siūlomų kandidatų sąrašą pateiktų pagal privalumus. Žr. L. Sevón „La procédure de sélection des membres du Tribunal de la fonction publique de l'Union européenne: une expérience pionnière“, *Revue universelle des droits de l'homme*, 20 tomas, Nr. 1–3, 2011 m. birželio 30 d., p. 7–9.

⁸ I. Rofes i Pujol buvo paskirta Tarnautojų teismo teisėja 2009 m. birželio 9 d. Tarybos sprendimu 2009/474/EB, Euratomas dėl Europos Sąjungos tarnautojų teismo teisėjo skyrimo (OL L 156, 2009, p. 56) šešėrių metų laikotarpiui nuo 2009 m. rugsėjo 1 d. iki 2015 m. rugpjūčio 31 d.

⁹ OL L 79, 2016, p. 30.

- 3) pasiekus politinį susitarimą dėl Europos Sąjungos teismų struktūros reformos, priėmus Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES, Euratomas) 2015/2422 <...>, 2015 m. lapkričio 17 d. [Europos Sąjungos] Teisingumo Teismas pateikė pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl jurisdikcijos perdavimo Europos Sąjungos Bendrajam Teismui kaip pirmajai instancijai spręsti Sąjungos ir jos tarnautojų ginčus nuo 2016 m. rugsėjo 1 d.;
- 4) šiomis aplinkybėmis laiko požiūriu tikslinga neskelbti naujo viešo kvietimo teikti kandidatūras, o pasinaudoti po 2013 m. paskelbto viešo kvietimo teikti kandidatūras atrankos komiteto parengtu šešių tinkamiausios aukšto lygio patirties turinčių kandidatų sąrašu;
- 5) todėl iš to kandidatų sąrašo į Tarnautojų teismo teisėjų pareigas reikėtų paskirti tris asmenis, užtikrinant subalansuotą Tarnautojų teismo narių sudėtį: skiriant juos iš valstybių narių piliečių iš kuo platesnės geografinės teritorijos ir atsižvelgiant į atstovaujamas nacionalines teisinės sistemas. Trys tame sąrašė esantys asmenys, turintys tinkamiausios aukšto lygio patirties, yra Sean Van Raepenbusch, João Sant’Anna ir Alexander Kornezov. João Sant’Anna ir Alexander Kornezov turėtų būti paskirti nuo šio sprendimo įsigaliojimo dienos. Atsižvelgiant į tai, kad Sean Van Raepenbusch jau buvo Tarnautojų teismo teisėjas iki 2014 m. rugsėjo 30 d. ir toliau ėjo pareigas iki tol, kol bus priimtas Tarybos sprendimas pagal [Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto] 5 straipsnį, tikslinga paskirti jį naujai kadencijai nuo jo ankstesnės kadencijos pasibaigimo dienos;
- 6) [Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto] I priedo 2 straipsnyje numatyta, kad į kiekvieną laisvą teisėjo vietą šešerių metų laikotarpiui skiriamas kitas teisėjas. Tačiau pradėjus taikyti siūlomą reglamentą dėl jurisdikcijos perdavimo Bendrajam teismui kaip pirmajai instancijai spręsti Sąjungos ir jos tarnautojų ginčus, Tarnautojų teismo nebeliks, taigi trijų šiuo sprendimu paskirtų teisėjų įgaliojimų terminas *ipso facto* baigsis dieną prieš pradėdant taikyti tą reglamentą.“

14. Šio sprendimo 1 straipsnyje nustatyta:

„Europos Sąjungos tarnautojų teismo teisėjais skiriami:

Sean VAN RAEPENBUSCH – nuo 2014 m. spalio 1 d.,

João SANT’ ANNA – nuo 2016 m. balandžio 1 d.,

Alexander KORNEZOV – nuo 2016 m. balandžio 1 d.“

15. J. Sant’Anna ir A. Kornezov davė priesaiką 2016 m. balandžio 13 d.

16. 2016 m. balandžio 14 d. sprendimu¹⁰ Tarnautojų Teismas paskyrė teisėjus K. Bradley, J. Sant’Anna ir A. Kornezov į Tarnautojų teismo antrąją kolegiją laikotarpiui nuo 2016 m. balandžio 14 d. iki rugpjūčio 31 d. (toliau – nagrinėjama teismo sudėtis). Ši kolegija priėmė sprendimus ir nutartis bylose *FV*¹¹, *Simpson*¹² ir *HG*¹³.

¹⁰ OL C 146, 2016, p. 11.

¹¹ 2016 m. birželio 28 d. Sprendimas *FV / Taryba*, F-40/15, EU:F:2016:137.

¹² 2016 m. birželio 24 d. Nutartis *Simpson / Taryba*, F-142/11 RENV, EU:F:2016:136.

¹³ 2016 m. liepos 19 d. Sprendimas *HG / Komisija*, F-149/15, EU:F:2016:155.

Bylų Simpson ir HG aplinkybės

Sprendimas „FV“

17. Savo apeliaciniame skunde Bendrajame Teisme FV toje byloje tvirtino, kad su ja susijusį Tarnautojų teismo sprendimą atmesti jos ieškinį priėmė kolegija, kuri sudaryta nesilaikant teisės aktų, kadangi per teisėjo, kuris buvo paskirtas į pareigas, kurias anksčiau ėjo J. Rofes i Pujol, paskyrimo procedūrą padarytas pažeidimas.

18. Bendrasis Teismas nusprendė, kad „atsižvelgiant į teisėjų skyrimo taisyklių laikymosi svarbą proceso dalyviams ir visuomenės pasitikėjimui teismų nepriklausomumu ir nešališkumu, aptariamasis teisėjas negali būti laikomas paskirtu pagal įstatymą, kaip tai suprantama pagal [Chartijos] 47 straipsnio antros pastraipos pirmą sakinį“¹⁴, ir panaikino Tarnautojų teismo sprendimą. Kiek vėliau sugrįšiu prie nuomonės apie Bendrojo Teismo argumentus Sprendime FV¹⁵.

19. Teisingumo Teismas neperžiūrėjo Bendrojo Teismo sprendimo byloje FV. Iš tiesų, pirmasis generalinis advokatas laikėsi nuomonės, kad „Sprendimas [FV] nekelia <...> didelio pavojaus Sąjungos teisės vienovei ar darnai“. Vis dėlto jis pasiūlė Teisingumo Teismui tą sprendimą peržiūrėti (kaip suprantu, dėl jo konstitucinės svarbos). Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas nusprendė, kad nėra įvykdytos Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 62 straipsnyje nustatytos formalios peržiūrėjimo sąlygos¹⁶.

Sprendimai bylose Simpson ir HG

20. Ši peržiūrėjimo procedūra susijusi su dviem Bendrojo Teismo sprendimais – 2018 m. liepos 19 d. Sprendimu *Simpson / Taryba*¹⁷ ir 2018 m. liepos 19 d. Sprendimu *HG / Komisija*¹⁸ (toliau kartu vadinami peržiūrimais sprendimais). Atsižvelgdamas į tai, kad neperžiūrima šių bylų esmė, pateiksiu tik esminių dalykų santrauką ir Teisingumo Teismui nurodysiu šiuos Bendrojo Teismo sprendimus dėl išsamesnio susipažinimo su šiomis bylomis.

Byla C-542/18 RX-II Simpson

21. Erik Simpson buvo Tarybos estų kalbos vertimų skyriaus pagalbinis darbuotojas. Vėliau jis laimėjo vertėjų konkursą ir buvo įdarbintas kaip pareigūnas (iš pradžių AD 5 lygio, paskui AD 6 lygio) ir laimėjo dar vieną konkursą. Jis pateikė prašymą dėl priskyrimo prie AD 9 lygio, remdamasis tuo, kad jis laimėjo konkursą, atitinkantį norimą lygį, ir tuo, kad trys kitų vertimo skyrių pareigūnai, kurių padėtis panaši į jo padėtį, buvo priskirti prie tokio lygio.

22. Taryba atmetė šį prašymą ir E. Simpson skundą pateiktą pagal Pareigūnų tarnybos nuostatų 90 straipsnio 2 dalį.

¹⁴ 2018 m. sausio 23 d. Sprendimo *FV / Taryba*, T-639/16 P, EU:T:2018:22 (toliau – Sprendimas *FV*), 78 punktą.

¹⁵ Žr. šios išvados 41 ir paskesnius punktus, 126 ir paskesnius punktus.

¹⁶ 2018 m. kovo 19 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Réexamen FV / Taryba* (C-141/18 RX, ECLI:EU:C:2018:218, 4 ir 5 punktai).

¹⁷ T-646/16 P, nepaskelbtas Rink., EU:T:2018:493.

¹⁸ T-693/16 P, nepaskelbtas Rink., EU:T:2018:492.

23. Tarnautojų teismas patenkino E. Simpson skundą (byla F-142/11) ir panaikino Tarybos sprendimą dėl to, kad ši pažeidė pareigą motyvuoti. Bendrasis Teismas patenkino Tarybos pateiktą apeliacinį skundą (byla T-130/14 P) dėl šio Sprendimo ir grąžino bylą nagrinėti Tarnautojų teismui (byla F-142/11 RENV). Tada 2016 m. birželio 24 d. motyvuota nutartimi Tarnautojų teismo antroji kolegija (ją sudarė teisėjai K. Bradley, J. Sant' Anna ir A. Kornezov) atmetė visus skundo reikalavimus.

24. 2016 m. rugsėjo 6 d. Bendrajam Teismui E. Simpson pateikė apeliacinį skundą dėl šios nutarties.

25. 2018 m. kovo 22 d. Bendrasis Teismas pakvietė šalis pateikti savo pastabas dėl Sprendimo *FV* padarinių šiam apeliaciniam skundui. Atsižvelgdamos į šį kvietimą, abi bylos šalys tvirtino, pirma, kad pagrindas, grindžiamas pažeidimu, susijusiu su bylą nagrinėjančio teismo sudėtimi (kaip šiame sprendime konstatavo Bendrasis Teismas), yra su viešąja tvarka susijęs pagrindas, kurią apeliacinėje instancijoje bylą nagrinėjantis teismas turi nagrinėti *ex officio*, ir, antra, kad skundžiamą nutartį pasirašė pačios sudėties kolegija kaip ir Sprendimą *FV*. Taigi jos daro išvadą, kad ši nutartis turėjo būti panaikinta dėl tų pačių priežasčių, kurias Bendrasis Teismas nurodė Sprendime *FV*.

26. Tada Bendrasis Teismas panaikino Tarnautojų teismo nutartį ir grąžino bylą nagrinėti kitai Bendrojo Teismo kolegijai, kad ji, kaip pirmoji instancija, priimtų sprendimą dėl ieškinio. Šiuo metu šios bylos nagrinėjimas sustabdytas.

Byla C-543/18 RX-II HG

27. Komisijos tarnautojas HG buvo paskirtas į Komisijos delegaciją Jungtinėse Tautose Niujorke. Dėl to jam buvo suteiktas tarnybinis būstas. Jis, kaip jis pats teigia, dėl šeiminių priežasčių jame pilnai neįsikūrė, o naudojo jį tik kartais ir leido ten kurią laiką gyventi trečiajam asmeniui (draugui), kaip „sargui“. HG buvo paskirta drausminė nuobauda ir nurodyta atlyginti Europos Komisijos patirtą žalą. HG pateikė skundą dėl jo atžvilgiu priimto sprendimo dėl nuobodos skyrimo; šis skundas buvo atmetas.

28. Tada HG pareiškė ieškinį Tarnautojų teisme (byla F-149/15), kuriuo prašoma panaikinti drausminę nuobaudą ir priteisti tariamai patirtą žalą. Ši byla (F-149/15) buvo paskirta Tarnautojų teismo antrajai kolegijai, kurią anksčiau sudarė teisėjai H. Kreppel, I. Rofes i Pujol ir K. Bradley. Tarnautojų teismas į savo antrąją kolegiją paskyrė teisėjus K. Bradley, J. Sant' Anna ir A. Kornezov¹⁹; kolegija, būdama tokios sudėties, atmetė ieškinį 2016 m. liepos 19 d. sprendimu.

29. 2016 m. rugsėjo 28 d. HG pateikė Bendrajam Teismui apeliacinį skundą dėl šio sprendimo.

30. 2018 m. sausio 31 d. raštu HG paklausė Bendrojo Teismo, ar jis ketina prašyti bylos šalių pateikti pastabas dėl Sprendimo *FV* padarinių apeliaciniam skundui. 2018 m. kovo 26 d. Bendrasis Teismas pakvietė šalis pateikti savo pastabas šiuo klausimu. Atsižvelgdamos į šį kvietimą, abi bylos šalys pažymėjo, kad Tarnautojų teismo sprendimą priėmė tos pačios sudėties, kuri Sprendime *FV* Bendrojo Teismo buvo pripažinta neteisėta, teismas. HG taip pat tvirtino, kad pagrindas, grindžiamas teismo sudėties neteisėtumu (kaip tame sprendime konstatavo Bendrasis Teismas) yra su viešąja tvarka susijęs pagrindas. Todėl jis nusprendė, kad Tarnautojų teismo sprendimas turėjo būti panaikintas dėl tų pačių priežasčių, kurias Bendrasis Teismas nurodė

¹⁹ Žr. šios išvados 16 punktą.

Sprendime *FV*. Komisija pripažino, kad dėl Sprendime *FV* Bendrojo Teismo padarytų išvadų Tarnautojų teismo sprendimas galėtų būti panaikintas ir byla grąžinta kitai Bendrojo Teismo kolegijai (kaip siūlė ir *HG*). Vis dėlto Komisija laikėsi nuomonės, kad šiai kolegijai procesą reikia pradėti tik nuo pirmojo teisėjo, kuris buvo paskirtas nesilaikant teisės aktų, arba kolegijos, į kurią jis buvo paskirtas, veiksmo.

31. Bendrasis Teismas panaikino skundžiamą Tarnautojų teismo sprendimą ir grąžino bylą nagrinėti kitai Bendrojo Teismo kolegijai, kad ji priimtų sprendimą dėl ieškinio pirmojoje instancijoje. Šiuo metu šios bylos nagrinėjimas sustabdytas.

Procesas Teisingumo Teisme

32. 2018 m. rugpjūčio 20 d. pirmasis generalinis advokatas rekomendavo peržiūrėti sprendimus, priimtus byloje T-646/16 P, *Simpson*, ir byloje T-693/16 P, *HG*. Dėl peržiūros sprendžianti kolegija, remdamasi Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 62 straipsnio antra pastraipa ir jo Procedūros reglamento 193 straipsnio 4 dalimi, priėmė 2018 m. rugsėjo 17 d. sprendimus *Réexamen Simpson / Taryba*²⁰ ir *Réexamen HG / Komisija*²¹. Jis nusprendė, kad reikėjo pradėti šių sprendimų peržiūrėjimo procedūrą, siekiant nustatyti, ar jie kelia pavojų Sąjungos teisės vienovei ar darnai.

33. Tiksliau tariant, peržiūros kolegija patikslino šių dviejų peržiūrėjimų dalyką taip:

„Atliekant peržiūrą būtina išsiaiškinti, ar, visų pirma atsižvelgiant į bendrąjį teisinio saugumo principą, [peržiūrimi sprendimai] kelia pavojų Sąjungos teisės vienovei ar darnai, kiek Bendrasis Teismas, veikdamas kaip apeliacinė instancija, nusprendė, kad kolegija, priėmusi [peržiūrimus sprendimus], buvo sudaryta netinkamai dėl vieno iš šios kolegijos narių skyrimo procedūros pažeidimo, lėmusio [Chartijos] 47 straipsnio antros pastraipos pirmame sakinyje įtvirtinto pagal įstatymą įsteigto teismo principo pažeidimą.

Atliekant peržiūrą ypatingas dėmesys skirtinas klausimui, ar, kaip yra SESV 277 straipsnyje nurodytų aktų atveju, gali būti vykdoma teisėjo skyrimo teisėtumo *ad hoc* kontrolė ir ar tokia teisėtumo *ad hoc* kontrolė iš esmės arba praėjus tam tikram laikui negalima, ar galima, bet tik dėl tam tikrų pažeidimų, siekiant užtikrinti teisinį stabilumą ir *res judicata* galią.“

34. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 23 straipsnyje numatyti suinteresuotieji asmenys buvo pakviesti pateikti rašytines pastabas dėl šių klausimų. Taigi rašytines pastabas pateikė apeliantai Bendrajame Teisme, Taryba, Komisija ir Bulgarijos vyriausybė. Remiantis Teisingumo Teismo procedūros reglamento 195 straipsnio 5 dalimi, nagrinėjamos bylos perduotos nagrinėti didžiajai kolegijai.

35. Per 2019 m. gegužės 21 d. posėdį visos minėtos šalys pateikė žodines pastabas.

²⁰ 2018 m. rugsėjo 17 d. Sprendimas, C-542/18 RX, EU:C:2018:763.

²¹ 2018 m. rugsėjo 17 d. Sprendimas, C-543/18 RX, EU:C:2018:764.

Analizė

Pirminės pastabos

36. Iš pradžių reikia pažymėti, kad Teisingumo Teismas nėra išreiškęs savo nuomonės dėl klausimo, ar dėl Bendrojo Teismo argumentų Sprendime *FV* kyla didelis pavojus Sąjungos teisės vienovei ar darnai. Teisingumo Teismas nesiėmė peržiūrėti šio sprendimo dėl visiškai procesinių priežasčių, nes jis laikėsi nuomonės, kad pirmojo generalinio advokato pasiūlymas dėl šio sprendimo peržiūrėjimo neatitiko tuo tikslu nustatytų sąlygų. Kai Teisingumo Teismas nusprendžia neperžiūrėti Bendrojo Teismo sprendimo, nes dėl jo nekyla didelio pavojaus Sąjungos teisės vienovei ar darnai, vartojama visiškai kita formuluotė ir tik nurodoma, kad „nėra pagrindo peržiūrėti <...> sprendimo“²².

37. Todėl Sprendime *FV* iškeltas klausimas lieka neišspręstas ir šiuo metu peržiūrimi sprendimai tik parodo jo aktualumą. Šiuose dviejuose sprendimuose Bendrasis Teismas paprasčiausiai laikėsi požiūrio, kurio jis prieš tai laikėsi Sprendime *FV*, ir pakartojo jame pateiktus argumentus. Todėl neįmanoma atlikti peržiūros šiose bylose prieš tai išsamiai neišnagrinėjus Sprendimo *FV*.

38. Ar skundžiami sprendimai kelia pavojų Sąjungos teisės vienovei ar darnai dėl to, kad Bendrasis Teismas juose nusprendė, jog, i) atsižvelgiant į bylos faktines aplinkybes, buvo pažeistas Chartijos 47 straipsnio antros pastraipos pirmame sakinyje įtvirtintas „pagal įstatymą įsteigto teismo“ principas, tačiau nagrinėdamas bylą neatsižvelgė į teisinio saugumo principą, ir ii) Bendrasis Teismas vykdė atskirą Tarnautojų teismo teisėjo paskyrimo teisėtumo kontrolę.

39. Toliau nagrinėdamas labiau vartosiu sąvoką „teisė, kad bylą išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas teismas“, o ne sąvoką „pagal įstatymą įsteigto teismo principas“. Pirmoji formuluotė vartojama Chartijos 47 straipsnio antros pastraipos pirmajame sakinyje ir EŽTK 6 straipsnio 1 dalyje bei atitinkamoje Europos Žmogaus Teisių Teismo (toliau – EŽTT) jurisprudencijoje. Manau, kad būtent apie šį teisės į teisingą bylos nagrinėjimą aspektą Sprendime *FV* ir peržiūrimuose sprendimuose kalba Bendrasis Teismas, kai kalbama apie „pagal įstatymą įsteigto teismo principą“ – šią frazę Teisingumo Teismas vartojo apibrėždamas šios peržiūros kriterijus.

40. Taip pat pabrėžiu, kad trijuose Bendrajam Teismui pateiktuose apeliaciniuose skunduose (ir šiuose peržiūros procesuose) *visiškai neginčijama* trijų paskirtų teisėjų, kurie turėtų eiti Tarnautojų teismo teisėjo pareigas, *kvalifikacija*. Visi trys teisėjai nurodyti nagrinėjamame kandidatų sąrašė. Todėl visi trys yra asmenys, kuriuos atrankos komitetas pripažino „*tinkamiausiais aukšto lygio patirtį turinčiais kandidatais*“ (pasvyruoju šriftu išskirta mano) eiti atitinkamas pareigas. Kitaip tariant, be to, kad trys susiję asmenys turi *reikiamą* kvalifikaciją, kad būtų paskirti Tarnautojų teismo teisėjais, jie taip pat buvo geriausi iš atrankos komiteto, kuris, reikia priminti, savo sąrašą sudarė atsižvelgdamas į privalumus, vertintų kandidatų. Taip pat reikia priminti, kad nebuvo ginčijamas šių teisėjų ar teismo sudėties (tuometinės Tarnautojų teismo antrosios kolegijos) nepriklausomumas ar nešališkumas.

²² Žr., pavyzdžiui, 2011 m. vasario 8 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Réexamen Komisija / Petrilli*, C-17/11 RX, EU:C:2011:55, ir 2016 m. birželio 29 d. Sprendimą *Réexamen Andres ir kt. / BCE*, C-312/16 RX, nepaskelbtas Rink., EU:C:2016:520.

Dėl Teisingumo Teismo nustatytos problemos pirmosios dalies (teisė, kad būtų išnagrinėtu pagal įstatymą įsteigtas teismas ir jos derinimas su teisinio saugumo principu)

Bendrojo Teismo argumentai Sprendime „FV“

41. Sprendime *FV* Bendrasis Teismas išnagrinėjo paskyrimo procedūrą ir nusprendė, kad buvo pažeistos 2013 m. kvietime teikti kandidatūras nurodytos teisės nuostatos, nes nagrinėjamu kandidatų sąrašu Taryba rėmėsi teisėjus skirdama ne tik į dvi 2013 m. kvietime teikti kandidatūras nurodytas vietas, bet ir į teisėjos I. Rofes i Pujol vietą, dėl kurios niekada nebuvo paskelbtas kvietimas teikti kandidatūras²³.

42. Iš karto norėčiau pažymėti, kad manau, jog Bendrojo Teismo išvada dėl paskyrimo procedūros yra teisinga, nes vykdant šią procedūrą tikrai buvo padaryta pažeidimų.

43. Pasinaudojusi nagrinėjamu kandidatų į trijų teisėjų pareigas (įskaitant pareigas, kurias anksčiau ėjo I. Rofes i Pujol) sąrašu, Taryba faktiškai sąmoningai nesilaikė procedūros, kurią ji pati nustatė 2013 m. kvietime teikti kandidatūras, kaip numatyta Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto I priedo 3 straipsnio 2 dalyje. Manau, kad glausti motyvai, kuriuos Taryba nurodė Sprendimo dėl skyrimo 3 ir 4 konstatuojamosiose dalyse, t. y. priešastys, susijusios su Sąjungos teismų struktūros reformos planu, negali pateisinti to, kad Taryba nesilaikė Tarnautojų teismo teisėjų skyrimo teisės nuostatų.

44. Taigi prieš pasibaigiant I. Rofes i Pujol kadencijai Taryba turėjo pradėti naują jos pakeitimo procedūrą, nes 2013 m. kvietimo teikti kandidatūras 4 punkte ji aiškiai nurodė, kad šia procedūra siekiama paskirti tik *du* teisėjus, kurių kadencijos turėjo baigtis 2014 m. rugsėjo 30 d.²⁴. Pasinaudojusi nagrinėjamu kandidatų sąrašu *trims* teisėjams paskirti, Taryba nesilaikė nuo savo pačios nustatytų procedūrą reglamentuojančių taisyklių.

45. Suprantama, kad priimdama 2016 m. sprendimą dėl skyrimo Taryba norėjo kuo greičiau užpildyti visas laisvas vietas Tarnautojų teisme. Kartu su šiais paskyrimais priimtais Reglamento (ES, Eurotomas) 2016/1192²⁵ 1 ir 2 straipsniais buvo panaikintas Tarnautojų teismas ir jo įgaliojimai nuo 2016 m. rugsėjo 1 d. buvo perduoti Bendrajam Teismui. Vis dėlto, manau, kad Taryba privalėjo laikytis savo pačios nustatytos procedūros. Jei 2016 m. kovo mėn. Taryba manė, kad nebėra laiko paskelbti kvietimo teikti kandidatūras siekiant užpildyti teisėjos Rofe la Pujol vietą, ir tai dar nebuvo padaryta, taip pat buvo galima palikti šią teisėją eiti pareigas pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 5 straipsnio trečią pastraipą, kol bus panaikintas Tarnautojų teismas, o Taryba užpildytų kitas dvi vietas (dėl kurių buvo tinkamai paskelbtas kvietimas teikti kandidatūras).

46. Procedūra, po kurios priimtas Sprendimas dėl skyrimo, atitiko teisės nuostatas. Iš tiesų, tinkamos sudėties atrankos komitetas parengė tinkamiausią aukšto lygio patirtį turinčių kandidatų sąrašą. Šis sąrašas buvo tinkamas pagrindas paskirti du teisėjus. Kaip nurodyta Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto I priedo 3 straipsnio 2 dalyje, jame buvo nurodyta bent dukart daugiau pavardžių, nei Taryba turi paskirti teisėjų (t. y. šeši kandidatai į tris galiausiai paskirtų teisėjų vietas). Taryba sutelkė dėmesį į nagrinėjamą kandidatų sąrašą ir juo rėmėsi skirdama susijusius tris

²³ Sprendimo *FV* 49–51 punktai. Dėl faktinių aplinkybių taip pat žr. šios išvados 17–19 punktus.

²⁴ T. t. teisėjus Van Raepenbusch ir Kreppel. Šių dviejų teisėjų pakeitimo procedūra buvo pradėta 2013 m. gruodžio mėn., likus beveik devyniems mėnesiams iki jų kadencijos pabaigos (žr. šios išvados 8 punktą).

²⁵ Sprendimo dėl skyrimo 3 konstatuojamojoje dalyje pateikta nuoroda į Komisijos pasiūlymą dėl šio reglamento (žr. šios išvados 13 punktą).

teisėjus. Iš Sprendimo dėl skyrimo 5 konstatuojamosios dalies, kaip Taryba tai patvirtino per teismo posėdį, matyti, kad tinkamiausią aukšto lygio patirtį turintys kandidatai, nurodyti nagrinėjamame kandidatų sąrašė, jos buvo paskirti, užtikrinant subalansuotą Tarnautojų teismo narių sudėtį: skiriant juos iš valstybių narių piliečių iš kuo platesnės geografinės teritorijos ir atsižvelgiant į atstovaujamas nacionalines teisinės sistemas.

47. Nors Sprendime *FV* Bendrasis Teismas teisingai nustatė skyrimo procedūros pažeidimą, vis dėlto jis tinkamai neįvertino šio pažeidimo *padarinių*. Manau, kad nustatytas pažeidimas galėjo daryti poveikį visam Sprendimui dėl skyrimo. Bendrasis Teismas dar mažiau dėmesio skyrė sudėtingam klausimui dėl teisės, kad būtų išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas teismas, ir teisinio saugumo principo suderinimo.

48. Užuot tai daręs, Bendrasis Teismas nustatė „aptariamą teisėją“, t. y. nustatė teisėją, paskirtą į „trečią laisvą vietą“²⁶. Iš Sprendimo *FV*²⁷ matyti, kad taip Bendrasis Teismas rėmėsi apelianto toje byloje pateiktu pirmuoju pagrindu.

49. Manau, toks Bendrojo Teismo požiūris yra klaidingas. Jeigu 2016 m. Tarybos sprendimas dėl skyrimo buvo neteisėtas, darytina išvada, kad *neįmanoma vieną nuo kito atsieti šiuos tris Tarnautojų teismo teisėjus*, siekiant nustatyti „trečią teisėją“, kuris (kaip mano Bendrasis Teismas) buvo vienintelis paskirtas nesilaikant teisės aktų.

50. Net jeigu manytume, kad teisės aktų nesilaikyta skiriant tik vieną iš trijų teisėjų, *quod non*, Sprendimo dėl skyrimo 5 konstatuojamojoje dalyje yra nurodyti trys kandidatai, skiriami laikantis atrankos komiteto nurodyto pasiūlymo eiliškumo, tačiau nenurodyta, kuris teisėjas skiriamas į „trečią laisvą vietą“.

51. Siekiant laikytis Bendrojo Teismo logikos, geriausiu atveju būtų galima manyti, kad buvęs Tarnautojų teismo pirmininkas S. Van Raepenbusch (paskirtas jo ankstesnės kadencijos paskutinę dieną – 2014 m. spalio 1 d.) buvo pirmas, kurį pasirinko Taryba. Vis dėlto remiantis duomenimis, kuriuos Bendrasis Teismas turėjo po Sprendimo *FV*, *neįmanoma* nustatyti, kuris iš kitų dviejų nuo 2016 m. balandžio 1 d. paskirtų kandidatų buvo paskirtas į teisėjos I. Rofes i Pujol garsiąją „trečiąją vietą“. Sprendimo dėl skyrimo 5 konstatuojamojoje dalyje ir 1 straipsnyje aiškiai nenurodyta, kuris kandidatas paskirtas į konkrečią vietą. Taryba niekada nesutiko būti kaip nors susaistyta atrankos komiteto sąrašė nustatyta eilės tvarka²⁸. Be to, rinkdamasi nagrinėjamame kandidatų sąrašė esančius kandidatus Taryba neabejotinai turi tam tikrą diskreciją. Pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto I priedo 3 straipsnio 1 dalį ji įpareigota „užtikrin[ti] subalansuotą Tarnautojų teismo narių sudėtį, parinkdama juos iš valstybių narių piliečių iš kuo platesnės geografinės teritorijos ir atsižvelgdama į atstovaujamas nacionalines teisinės sistemas“²⁹. Todėl Taryba galėjo (pavyzdžiui) teisėtai pasirinkti pirmą, ketvirtą ir penktą asmenį, nurodytą šiame sąrašė.

52. Pažymėtina, kad teisėjas, nurodytas kaip „aptariamasis teisėjas“, neturėjo galimybės pateikti pastabų dėl jo paskyrimo teisėtumo, o dėl, mano manymu, gali kilti klausimų dėl jo teisių paisymo

²⁶ Žr. Sprendimo *FV* 34–38 ir 51 punktus.

²⁷ Žr. Sprendimo *FV* 29 punktą.

²⁸ Žr. šios išvados 11 punktą ir 7 išnašą.

²⁹ Šiuo klausimu taip pat žr. Sprendimo dėl skyrimo 5 konstatuojamąją dalį.

53. Bendrasis Teismas taip pat aptarė kitų galimų kandidatų į teisėjos I. Rofes i Pujol einamas pareigas, kurie būtų galėję pateikti savo kandidatūrą, jeigu būtų paskelbtas kvietimas teikti kandidatūras, padėti³⁰. Šiuo atveju taip pat manau, kad nagrinėjant FV apeliacinį skundą Bendrojo Teismo argumentai yra nereikšmingi. Žinoma, jeigu galimas nusivylęs kandidatas tiesiogiai teiktų ieškinį dėl Sprendimo dėl skyrimo akivaizdžiai itin svarbus būtų kitų potencialių kandidatų dalyvavimas ir atsižvelgimas į jų teises. Vis dėlto Bendrajam Teismui priimant Sprendimą *FV* tokio ieškinio jam nebuvo pateikta.

54. Nukrypstant nuo analizės, reikia pažymėti, kad nors pritariu ne visiems Bendrojo Teismo argumentams, manau, kad jis pagrįstai atmetė Tarybos pateiktus argumentus, siekiant pateisinti skyrimo procedūros neteisėtumą³¹. Manau, dėl šios Sprendimo *FV* dalies nekyla klausimų, kurie būtų svarbūs peržiūrėjimo procedūroms.

55. Toliau Bendrasis Teismas analizavo skyrimo procedūros neteisėtumo klausimą, atsižvelgdamas į teisę, kad būtų išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas teismas, numatytą Chartijos 47 straipsnio antros pastraipos pirmame sakinyje, aiškinamą atsižvelgiant į EŽTK 6 straipsnio 1 dalies pirmą sakinį ir EŽTT jurisprudenciją, pagal kurią reikalaujama laikytis teisėjų skyrimo procedūros reikalavimus nustatančių nuostatų³².

56. Bendrasis Teismas nusprendė:

„78. Tokiomis aplinkybėmis, atsižvelgiant į teisėjų skyrimo taisyklių laikymosi svarbą proceso dalyvių ir visuomenės pasitikėjimui teismų nepriklausomumu ir nešališkumu, aptariamas teisėjas negali būti laikomas paskirtu pagal įstatymą, kaip tai suprantama pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnio antros pastraipos pirmą sakinį.

79. Vadinasi, reikia pritarti pirmajam ieškinio pagrindui, susijusiam su tuo, kad Tarnautojų teismo antroji kolegija, kuri priėmė skundžiamą sprendimą, nebuvo suformuota laikantis teisės aktų.

80. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, skundžiamas sprendimas turi būti panaikintas ir nėra būtynbės nagrinėti antrojo ir trečiojo ieškinio pagrindų.“

57. Reikia konstatuoti, kad tarp Sprendime *FV* išsamiai nagrinėtų aspektų nėra pagrindinio klausimo, kuris kyla konstatavus, kad vykdant skyrimo procedūrą nesilaikyta teisės aktų, t. y. ar (ir kodėl) dėl šio pažeidimo iškart ir savaime turėjo būti panaikintas Tarnautojų teismo sprendimas nagrinėjant apeliacinį skundą. Tuo atveju, kai yra pažeista teisėjo skyrimo procedūra, kaip rasti pusiausvyrą tarp dviejų pagrindinių ir vienodą reikšmę turinčių principų: teisės, kad būtų nagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas (teisingas ir nešališkas) teismas ir teisinio saugumo reikalavimų? Šie klausimai nebuvo išnagrinėti Sprendime *FV*.

58. Manau, kad šis esminis trūkumas Sprendime *FV* kelia didelį pavojų Sąjungos teisės vienovei ir darnai. Šio sprendimo motyvai vėliau pakartoti peržiūrimuose sprendimuose. Todėl tolimesnė analizė susijusi su visa šia jurisprudencija.

³⁰ Žr. Sprendimo *FV* 54–57 punktus.

³¹ Sprendimo *FV* 59–63 punktai.

³² 2009 m. liepos 9 d. EŽTT sprendimo *Ilatovskiy prieš Rusiją*, ieškinys Nr. 6945/04, CE:ECHR:2009:0709JUD000694504, 40 ir 41 punktai. Žr. Sprendimo *FV* 67–76 punktus.

Bendrojo Teismo klaidos vertinant skyrimo procedūros neteisėtumo padarinius

59. Ar nustatęs *aptariamą pažeidimą* Bendrasis Teismas turėjo kokią nors diskreciją, ar jis privalėjo panaikinti Tarnautojų teismo sprendimą, kurį priėmė aptariamąs sudėties teismas, dėl teisės, kad bylą išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas teismas, pažeidimo? Jeigu konstatavus skyrimo procedūros pažeidimą sprendimas neturėjo būti iškart panaikintas, kokią diskreciją turėjo Bendrasis Teismas?

60. Manau, siekiant išnagrinėti šiuos klausimus, reikia skyrimo procedūros neteisėtumą išnagrinėti atsižvelgiant tiek į teisę, kad bylą išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas teismas, tiek į teisinio saugumo principą.

– *Teisė, kad bylą išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas teismas*

61. Chartijos 47 straipsnyje pripažįstama tiek EŽTK 6 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta teisė į teisingą bylos nagrinėjimą, tiek EŽTK 13 straipsnyje įtvirtinta teisė į veiksmingą teisminę gynybą. Šių Chartijos 47 straipsnio ir šių EŽTK straipsnių ryšys yra aiškiai nurodytas su Pagrindinių teisių chartija susijusiuose paaiškinimuose³³. Taigi Chartijos 47 straipsnio pirma pastraipa „grindžiama EŽTK 13 straipsniu“, o jos antra pastraipa „atitinka EŽTK 6 straipsnio 1 dalį“. „Teisė, kad bylą išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas teismas“, įtvirtinta Chartijos 47 straipsnio antros pastraipos pirmame sakinyje, yra teisės į teisingą bylos nagrinėjimą elementas. Taip apibrėžtas teismas yra proceso rezultatas. Tik tuo atveju, jeigu teismo įsteigimo procedūra i) buvo nustatyta įstatyme ir ii) jos buvo laikomasi konkrečiu atveju, iš to kylanti teisminė institucija yra „pagal įstatymą įsteigtas teismas“.

62. Kadangi Chartijos 47 straipsnio turinys atitinka pagal EŽTK garantuojamas teises, Chartijos 52 straipsnio 3 dalyje reikalaujama, kad 47 straipsnyje įtvirtintos teisės į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą esmė ir taikymo sritis turi būti tokia, kaip atitinkamų teisių, garantuojamų pagal EŽTK, atveju. Todėl Chartijos 47 straipsnis turi būti aiškinamas atsižvelgiant tiek į su Chartija susijusius paaiškinimus, tiek į EŽTT jurisprudenciją³⁴. Kaip aiškiai nurodyta Chartijos 52 straipsnio 3 dalyje, Sąjungos teisėje gali būti užtikrinta platesnė apsauga.

63. Pagal EŽTT jurisprudenciją „teismui pažeidus nacionalines taisykles, susijusias su teisminių institucijų steigimu ir jurisdikcija, iš principo pažeidžiama EŽTK 6 straipsnio 1 dalis. Dėl šios priežasties Teismas gali nagrinėti, ar nacionalinės teisės buvo laikomasi šiuo aspektu. Vis dėlto atsižvelgdamas į bendrąjį principą, pagal kurį visų pirma patys nacionaliniai teismai turi aiškinti nacionalinės teisės nuostatas, Teismas mano, kad jis negali kvestionuoti jų aiškinimo, nebent buvo akivaizdžiai pažeista nacionalinė teisė“³⁵.

64. Taigi tam, kad būtų konstatuota, kad buvo pažeista teisė, kad bylą išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas teismas, ir kad šis pažeidimas (vertinamas atskirai) *lėmė* ir teisės į teisingą bylos nagrinėjimą, garantuojamos EŽTK 6 straipsnio 1 dalyje, pažeidimą, pagal EŽTK jurisprudenciją

³³ OL C 303, 2007, p. 17, p. 29 ir 30.

³⁴ Kaip savo išvados byloje *Associação Sindical dos Juizes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2017:395, 71 punkte ir 77 išnašoje pažymėjo kolega generalinis advokatas H. Saugmandsgaard Øe: „Tai, kad reikia pateikti nuorodą tik į Chartijos 47 straipsnį, kai nagrinėjama situacija priklauso Sąjungos teisės taikymo sričiai (žr. 2017 m. gegužės 16 d. Sprendimo *Berlioz Investment Fund*, C-682/15, EU:C:2017:373, 54 punktą ir nurodytą jurisprudenciją), [priedėčiau, akivaizdžiai] neatima galimybės aiškinti šį straipsnį atsižvelgiant į EŽTT jurisprudenciją.“

³⁵ 2019 m. gegužės 2 d. EŽTT sprendimo *Pasquini prieš San Mariną*, ieškinys Nr. 50956/16, CE:ECHR:2019:0502JUD005095616, 102 punktas. Taip pat žr. 2006 m. balandžio 13 d. EŽTT sprendimo *Fedotova prieš Rusiją*, ieškinys Nr. 73225/01, CE:ECHR:2006:0413JUD007322501, 42 punktas.

reikalaujama, kad taikomos nacionalinės teisės pažeidimas būtų „akivaizdus“³⁶ arba „šturkštus“³⁷. Tik tuo atveju, kai nacionalinė teisė buvo „pažeista akivaizdžiai“, nebereikia toliau nagrinėti, ar su tuo susijęs teisminis vertinimas („nagrinėjimas“) nebuvo neteisingas³⁸.

65. Todėl dėl bet kokio pažeidimo per skyrimo procedūrą negali kilti rimto pavojaus pažeisti teisės į teisingą bylos nagrinėjimą aspektą, t. y. teisę, kad „bylą išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas teismas“, kad būtų pažeista teisė į teisingą bylos nagrinėjimą³⁹. Todėl žodžių junginio „pagal įstatymą įsteigtas teismas“ reikšmę reikia išnagrinėti atsižvelgiant į jo tikslą.

66. Šis žodžių junginys apima ne tik „teismo“ teisinį pagrindą, bet ir kiekvieną bylą nagrinėjančio teismo sudėtį, o tai apima su teisėjų skyrimu susijusias taisykles⁴⁰. Žodžiai „pagal įstatymą“ apima teisės aktus dėl teisminių institucijų įsteigimo ir jurisdikcijos ir visas kitas nacionalinės teisės nuostatas, kurių nesilaikant vieno ar kelių teisėjų dalyvavimas nagrinėjant bylą tampa neteisėtas⁴¹.

67. Šiuo teisės į teisingą bylos nagrinėjimą elementu siekiama, kad vykdomoji valdžia neturėtų absoliučios diskrecijos steigiant teismus ar skiriant teisėjus ir kad šiuos klausimus reglamentuotų teisės nuostatos⁴². Vykdomosios valdžios ir teisminės valdžios atskyrimo sąvoka EŽTT jurisprudencijoje tampa vis svarbesnė⁴³. Ši sąvoka atspindi teisinės valstybės principą, galiojantį visoje EŽTK sistemoje, nes institucija, kuri nebuvo įsteigta teisės aktų leidėjo valia, demokratinėje visuomenėje tikrai neturėtų byloms nagrinėti būtino teisėtumo⁴⁴.

68. Todėl reikia klausiti, kada vien tik pažeidus taisykles dėl teisėjų skyrimo pažeidžiama teisė į teisingą bylos nagrinėjimą.

69. Naujausioje EŽTT jurisprudencijoje, įskaitant jo Sprendimą *Ástráðsson*, pateikiami svarbūs paaiškinimai šiuo klausimu.

70. Šiame sprendime EŽTT nusprendė, kad pats teisėjo, kuris paskirtas pažeidžiant nacionalines normas dėl teisėjų skyrimo, įtraukimas į teismo, kuris nustatė nusikalstamas veikas, dėl kurių kaltinamas ieškovas, sudėtį yra EŽTK 6 straipsnio 1 dalies pažeidimas⁴⁵.

71. Pirmiausia reikia nurodyti bylos faktines aplinkybes, tada išnagrinėti EŽTT argumentus. Nagrinėta penkiolikos teisėjų skyrimo į Islandijoje naujai įsteigtą apeliacinį teismą procedūra. Iš esmės pagal atitinkamus nacionalinės teisės aktus nepriklausomas vertinimo komitetas, sudarytas iš penkių ekspertų (toliau – vertinimo komitetas), pasirinko penkiolika labiausiai kvalifikuotų kandidatų ir teisingumo ministrė (toliau – ministrė) galėjo paskirti tik kurį nors iš pasiūlytų

³⁶ 2011 m. gegužės 31 d. EŽTT sprendimo *Kontalexis prieš Graikiją*, ieškinys Nr. 59000/08, CE:ECHR:2011:0531JUD005900008, 41 ir 44 punktai ir 2003 m. kovo 4 d. EŽTT sprendimo *Posokhov prieš Rusiją*, ieškinio Nr. 63486/00, CE:ECHR:2003:0304JUD006348600, 39 ir 43 punktai.

³⁷ 2009 m. liepos 9 d. EŽTT sprendimo *Ilatovskiy prieš Rusiją*, ieškinys Nr. 6945/04, CE:ECHR:2009:0709JUD000694504, 40 punktas.

³⁸ Žr. šios išvados 68–87 punktus.

³⁹ Taip pat žr. šios išvados 68–87 punktus.

⁴⁰ 2009 m. liepos 9 d. EŽTT sprendimo *Ilatovskiy prieš Rusiją*, ieškinys Nr. 6945/04, CE:ECHR:2009:0709JUD000694504, 36 punktas.

⁴¹ 2019 m. kovo 12 d. EŽTT sprendimo *Guðmundur Andri Ástráðsson prieš Islandiją*, ieškinys Nr. 26374/18, CE:ECHR:2019:0312JUD002637418 (toliau – Sprendimas *Ástráðsson*), 98 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija.

⁴² 2009 m. spalio 20 d. EŽTT sprendimo *Gorguiladzé prieš Gruziją*, ieškinys Nr. 4313/04, ECLI:CE:ECHR:2009:1020JUD000431304, 69 punktas.

⁴³ 2018 m. lapkričio 8 d. EŽTT sprendimo *Ramos Nunes de Carvalho e Sá prieš Portugaliją*, ieškiniai Nr. 55391/13, 57728/13 ir 74041/13, CE:ECHR:2018:1106JUD005539113, 144 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija.

⁴⁴ 2002 m. lapkričio 28 d. EŽTT sprendimo *Lavents prieš Latviją*, ieškinys Nr. 58442/00, CE:ECHR:2002:1128JUD005844200, 114 punktas.

⁴⁵ Sprendimas *Ástráðsson*, visų pirma 107, 108 ir 123 punktai.

penkiolikos kandidatų. Vis dėlto nukrypdamas nuo šios taisyklės Parlamentas galėjo priimti ministrės pasiūlymą paskirti tam tikrą kandidatą, kuris nebuvo vienas iš penkiolikos geriausių kandidatų, tačiau atitiko minimalius skyrimo kriterijus⁴⁶.

72. Kandidatūras pateikė trisdešimt septyni asmenys, iš kurių trisdešimt tris vertino vertinimo komitetas. Nors ministrė prašė pateikti sąrašą, kuriame, pavyzdžiui, būtų dvidešimt asmenų, iš kurių ji galėtų pasirinkti kandidatus, vertinimo komitetas laikėsi įstatymo raidės ir jai pateikė sąrašą, nurodydamas penkiolika geriausių kandidatų eilės tvarka pagal privalumus kartu su labai išsamia vertinimo proceso analize. Ministrė norėjo paskirti tam tikrus kitus kandidatus į atitinkamas pareigas. Laikydamosi nuomonės, kad labiau reikėtų atsižvelgti į teisminę patirtį teisingumo vykdymo srityje, ir remdamasi lygių galimybių įstatymu (Lygių galimybių įstatymas Nr. 10/2008) pateikė Parlamento Konstitucinių reikalų ir kontrolės komitetui („Constitutional and Supervisory Committee“ arba CSC) sąrašą, kuriame buvo nurodyta tik vienuolika vertinimo komiteto atrinktų kandidatų⁴⁷, o kiti keturi asmenys buvo kandidatai, kurie, aišku, turėjo reikiamą kvalifikaciją, tačiau nebuvo atrinkti per atrankos procedūrą⁴⁸. Ji nepaprašė, kad vertinimo komitetas atliktų naują vertinimą pagal tokius pakeistus kriterijus⁴⁹.

73. Ministrės siūlymu CSC sudarantys parlamento nariai balsavo pagal savo partinę priklausomybę. Dauguma jai pritarė, tačiau mažuma reiškė dideles abejones dėl ministrės elgesio atitikties administracinės teisės normoms. Todėl CSC daugumos patvirtintas pasiūlymas buvo perduotas Parlamentui. Parlamento nariai, balsuodami griežtai pagal partinę priklausomybę, atmetė CSC mažumos nuomonę, kuria siekta atmesti ministrės pasiūlymą. Tada Parlamento nariai, dar kartą balsuodami pagal partinę priklausomybę, balsų dauguma patvirtino ministrės pasiūlytą kandidatų sąrašą (balsuota dėl viso sąrašo, o ne dėl atskirų kandidatų, kaip numato įstatymas). Nors Islandijos Respublikos Prezidentas reiškė dideles abejones dėl Parlamente vykusios procedūros, galiausiai jis pasirašė ministrės pasiūlytų penkiolikos kandidatų skyrimo į apeliacinį teismą dokumentą⁵⁰.

74. Kiek tai susiję su bylos faktinėmis aplinkybėmis, ieškovas A. Ástráðsson baudžiamojo teismo buvo pripažintas kaltu dėl to, kad vairavo transporto priemonę neturėdamas teisės vairuoti ir apsvaigęs nuo narkotikų. Jam buvo skirta 17 mėnesių laisvės atėmimo bausmė ir panaikinta jo teisė vairuoti. Jis kreipėsi į apeliacinį teismą prašydamas sušvelninti bausmę. Jo advokatas vėliau ginčijo vieno iš kolegijos keturių teisėjų, kurio pavardė nebuvo nurodyta vertinimo komiteto pateiktame penkiolikos atrinktų kandidatų sąrašė, įtraukimą į teismo sudėtį, cituodamas, be kita ko, Sprendimą *FV*. Vis dėlto A. Ástráðsson argumentus atmetė tiek apeliacinis teismas, tiek Aukščiausiasis Teismas. Todėl jis pareiškė ieškinį EŽTT⁵¹.

75. Prieš pradėdant analizę reikia pažymėti, kad EŽTT mini tiek Sprendimą *FV*, tiek ELPA teismo sprendimą *Pascale Nobile*⁵².

⁴⁶ Sprendimo *Ástráðsson* 6 punktas.

⁴⁷ Tokiu būdu iš sąrašo pašalinti keturi kandidatai komiteto vertinimo lentelėje buvo nurodyti atitinkamai tokia eilės tvarka: septintas, vienuoliktas, dvyliktas ir keturioliktas.

⁴⁸ Keturis kandidatus, kurių pavardėmis buvo papildytas ministrės sąrašas, komitetas nurodė tokia tvarka: septynioliktas, aštuonioliktas, dvidešimt trečias ir trisdešimtas. Atsižvelgiant į tai, kad buvo penkiolika tuščių vietų ir kad komitetas sąrašą aiškiai parengė pagal kandidatų privalumus, darytina išvada, kad nė vienas iš šių kandidatų paprastai neturėjo būti paskirtas į Apeliacinį teismą.

⁴⁹ Išsamiau žr. Sprendimo *Ástráðsson* 7–18 punktus. Reikia pažymėti, kad patarėjas teisės klausimais net buvo įspėjęs Ministro pirmininko kabinetą apie galimus trūkumus vykdant procedūrą, kurios ministrė siūlė laikytis: žr. sprendimo 13 punktą.

⁵⁰ Žr. Sprendimo *Ástráðsson* 19–26 punktus.

⁵¹ Žr. Sprendimo *Ástráðsson* 36–50 punktus.

⁵² 2017 m. vasario 14 d. ELPA teismo sprendimas *Pascal Nobile / DAS Rechtsschutz-Versicherungs*, E-21/16. Žr. Sprendimo *Ástráðsson* 64–69 punktus. Bendrasis Teismas šiuo sprendimu taip pat rėmėsi Sprendimo *FV* 75 punkte.

76. Tam, kad konstatuotų EŽTK 6 straipsnio 1 dalies pažeidimą, EŽTT atsižvelgė į tam tikrus elementus. Pirma, jis labai svarbiais laikė du Islandijos Aukščiausiojo Teismo sprendimus, susijusius su teisėjų skyrimo procedūra. Tas teismas, nagrinėdamas ieškinius, kuriuos pateikė kandidatai, kurie buvo vertinimo komiteto pasiūlyti, bet nepaskirti, jau buvo nusprendęs⁵³, kad ministrė, iš penkiolikos vertinimo komiteto pasiūlytų labiausiai kvalifikuotų kandidatų sąrašo pašalindama keturis kandidatus ir jį papildydama keturiais kitais kandidatais (kurie buvo įtraukti į komiteto vertinimo ataskaitą ir pripažinti turinčiais pakankamą kvalifikaciją, tačiau dėl jiems suteiktos eilės tvarkos nebuvo paskirti), pažeidė skyrimo procedūrą, nes nesirėmė naujais dokumentais ar nepradėjo nepriklausomo faktinių aplinkybių vertinimo. Dėl šios priežasties Islandijos Aukščiausiasis Teismas priteisė kompensaciją, kad būtų atlyginta kitų kandidatų patirta neturtinė žala (šis teismas atmetė prašymą atlyginti turtinę žalą ir skundą, kuriuo prašyta panaikinti ministrės sprendimą neįtraukti minėtų kandidatų į skiriamų asmenų sąrašą)⁵⁴.

77. Antra, taikytinų nacionalinės teisės aktų pažeidimas buvo esminis, nes susijęs su esmine skyrimo procedūros dalimi ir kandidatų atrankos procedūros pagrindine dalimi. Be to, ministrė žinojo apie tokią padėtį ir taip parodė akivaizdžiai nesilaikanti taikomų normų⁵⁵.

78. Trečia, Sprendime *Ástráðsson* pabrėžiama, kad Islandijos parlamentas, nebalsuodamas dėl kiekvieno kandidato paskyrimo atskirai, taip pat nesilaikė nustatytos teisėjų skyrimo procedūros. Tačiau šiuo proceso etapu siekta užtikrinti teisminės valdžios nepriklausomumą nuo vykdomosios valdžios. Tai, kad Parlamentas neatliko užduoties, jam tenkančios pagal taikytinas nacionalinės teisės nuostatas, buvo papildomas šiurkštus atrankos procedūros pažeidimas⁵⁶. Šiuo aspektu reikia pažymėti, kad nors savo argumentuose dėl teisės, kad būtų išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas teismas, pažeidimo EŽTT tiesiogiai apie tai nekalba (tačiau tai aiškiai paminėjo išdėstydamas nacionalinio lygmens faktines aplinkybes), tiek CSC, tiek Parlamente balsavimai įvyko vienas po kito, taip patvirtinant ministrės pasiūlymą ir ištikimai parodant Parlamento narių, kurie turėjo dalyvauti balsavime, atitinkamą partinę priklausomybę⁵⁷.

79. Taigi EŽTT nusprendė, kad, atsižvelgiant į patį jų pobūdį, aptariamoms procedūros pažeidimais tiek vykdomoji valdžia, kuri viršijo savo diskreciją ir akivaizdžiai nesilaikė šių taisyklių, tiek Parlamentas, kuris nevykdė savo pareigos užtikrinti, kad per paskyrimo procedūrą būtų laikomasi įstatymų leidžiamosios valdžios ir vykdomosios valdžios pusiausvyros per skyrimo procedūrą, šiurkščiai pažeidė taikomas normas. Todėl EŽTT nusprendė, kad ši procedūra nepateisino lūkesčių, kuriuos teisminė valdžia turi suteikti visuomenei demokratinėje valstybėje, ir kad todėl buvo pažeista EŽTK 6 straipsnio 1 dalis⁵⁸.

⁵³ Pirmiausia J. R. J. ir Á. H., tada E. J. ir J. H.: atitinkamai žr. Sprendimo *Ástráðsson* 27–35 ir 52–54 punktus.

⁵⁴ Sprendimo *Ástráðsson* 11, 16, 27–35 ir 105–109 punktai.

⁵⁵ Sprendimo *Ástráðsson* 115–118 punktai.

⁵⁶ Sprendimo *Ástráðsson* 119–122 punktai.

⁵⁷ Sprendimo *Ástráðsson* 18–22 punktai.

⁵⁸ Sprendimo *Ástráðsson* 123 punktas.

80. Byla *Ástráðsson* ir atvejis, nagrinėjamas peržiūrimose bylose, akivaizdžiai turi tam tikrų bendrų aspektų. Abiem atvejais per teisėjų skyrimo procedūrą buvo pateikta nepriklausomo komiteto nuomonė. Šis komitetas vykdomajai valdžiai pateikė labiausiai kvalifikuotų kandidatų sąrašą. vykdomoji valdžia, kuri žinojo, kad nukrypsta nuo nustatytos procedūros, nesilaikė teisės aktų per teisėjų skyrimo procedūrą⁵⁹.

81. Vis dėlto vienodumų yra tik tiek.

82. Teisėjų skyrimo į Tarnautojų teismą procedūroje padarytas *vienintelis procedūrinis pažeidimas*: neskelbdama naujo kvietimo teikti kandidatūras į trečiąją iki to laiko jau atsilaisvinusią Tarnautojų teismo teisėjo vietą, Taryba, remdamasi sąrašu, parengtu dėl dviejų darbo vietų, paskyrė ne du, bet tris kandidatus. Vis dėlto tokiu būdu Taryba pasirinko kandidatus, kurie buvo įtraukti į atrankos komiteto pasiūlytą sąrašą, kuriame buvo nurodyta dvigubai daugiau kandidatų, nei galiausiai Taryba paskyrė teisėjų (šeši kandidatai į tris vietas, į kurias galiausiai buvo paskirti kandidatai). Be to, nors ji to ir neprivalėjo daryti, Taryba paskyrė sąrašė nurodytus tris pirmus asmenis, kuriuos atrankos komitetas nurodė eilės tvarka pagal privalumus. Taryba nustatytos procedūros nesilaikė dėl priežasčių, kurios susijusios tik su planu (kitai sakant, dėl administracinio patogumo)⁶⁰ – Tarnautojų teismas turėjo nutraukti savo veiklą praėjus mažiau nei penkiems mėnesiams nuo tada, kai naujai paskirti teisėjai pradėjo dirbti⁶¹.

83. Kita vertus, byloje *Ástráðsson* per teisėjų skyrimo procedūrą vertinimo komitetas pateikė penkiolika labiausiai kvalifikuotų kandidatų (tiek, kiek yra vietų) sąrašą. Iš šio sąrašo ministrė pašalino keturis kandidatus ir jį papildė kitais kandidatais, kurie dalyvavo procedūroje ir buvo pripažinti turinčiais pakankamą kvalifikaciją, tačiau nėra tokie kvalifikuoti kaip penkiolika pasiūlytų kandidatų. Taip ministrė sąmoningai pašalino keturis atrinktus kandidatus (t. y. keturis iš kandidatų, kuriuos vertinimo komitetas pripažino turinčiais didžiausią kvalifikaciją) ir juos pakeitė kitais kandidatais savo nuožiūra.

84. Dabar svarbu kruopščiai išnagrinėti tikslius argumentus, kuriuos EŽTT pateikė savo sprendimo 102, 103 ir 123 punktuose (manau, tai šio teismo analizės pagrindas), kuriuos cituoju *in extenso*:

„102. Šiuo klausimu Teismas pažymi, kad iš Teismo jurisprudencijoje dėl „šiuurkštaus“ nacionalinės teisės pažeidimo nurodytų kriterijų matyti, kad tik tų taikomų nacionalinės teisės aktų, susijusių su teismo įsteigimu, kurie yra esminiai ir yra sudėtinė teismų sistemos sukūrimo ir veikimo dalis, pažeidimai gali būti laikomi tenkinančiais šį kriterijų. Taigi šiomis aplinkybėmis nacionalinės teisės „šiuurkštaus“ pažeidimo sąvoka yra susieta su nurodyto pažeidimo pobūdžiu ir šiuurkštumu. Be to, kai Teismas nagrinėja, ar teismo įsteigimas buvo grindžiamas „šiuurkščiu“ nacionalinės teisės

⁵⁹ Byloje *Ástráðsson* ministrė tikrai žinojo, kad ji neturėjo veiksmų laisvės ir kad ji turėjo sutikti su penkiolikomis labiausiai kvalifikuotų kandidatų sąrašu, kurį jai pateikė vertinimo komitetas (iš tiesų ji paprašė šio komiteto pasiūlyti jai ilgesnį sąrašą, tačiau šis prašymas nebuvo tenkintas). Peržiūrimuose sprendimuose Taryba tikrai žinojo, kad atrankos komiteto parengtas nagrinėjamas kandidatų sąrašas buvo sudarytas remiantis 2013 m. kvietimais teikti kandidatūras, kuriais buvo siekiama įdarbinti į dvi netrukus atsilaisvinančias Tarnautojų teismo teisėjų vietas, *o ne į tris*.

⁶⁰ Tai, kad teisėjos I. Rofes i Pujol kadencija turėjo baigtis 2015 m. rugpjūčio 31 d., aiškiai matyti iš sprendimo dėl jos paskyrimo. Nė vienas įrodymas, kurį išnagrinėjau rengdama šią išvadą, neleido paaiškinti, kodėl atskiras kvietimas teikti kandidatūras, siekiant ją pakeisti, nebuvo paskelbtas nei prieš šią datą, nei beveik septynis mėnesius nuo šios datos iki sprendimo dėl trijų Tarnautojų teismo teisėjų paskyrimo (2016 m. kovo 22 d.). Vis dėlto atsižvelgiant į 2016 m. kovo 22 d. sprendimą galėjo atrodyti sudėtinga atrankos komitetui laiku užbaigti naujo kvietimo teikti kandidatūras ir vertinimo procedūrą, kad naujasis teisėjas galėtų tinkamai pradėti eiti Tarnautojų teismo teisėjo pareigas prieš tą teismą panaikinant. Šiai problemai nagrinėti siūliau (šios išvados 45 punktą) kitą teisinį pagrindą.

⁶¹ Žr. Sprendimo dėl skyrimo 4 konstatuojamąją dalį ir šios išvados 13 punktą. S. Van Raepenbusch paskirta atgaline data, o J. Sant' Anna ir A. Kornezov pradėjo eiti pareigas tik davę priesaiką 2016 m. balandžio 13 d. Tarnautojų teismas nutraukė savo veiklą 2016 m. rugsėjo 1 d.

pažeidimu, Teismas atsižvelgia į tai, jog iš jam pateiktų faktinių aplinkybių matyti, kad su teismų skyrimu susijusių nacionalinių normų pažeidimas buvo tyčinis arba bent jau kad tai yra akivaizdus taikomos nacionalinės teisės nesilaikymas [(šiuo klausimu taip pat žr. Sprendimo *FV* 77 punktą)].

103. Galiausiai Teismas primena „didėjančią vykdomosios valdžios ir teisminės valdžios atskyrimo sąvokos svarbą“ <...> Tas pats taikytina „būtinybei išsaugoti teismų nepriklausomumą“ <...> Todėl, remiantis minėtais principais ir atsižvelgiant į reikalavimą, kad teismas visada turi būti įsteigtas įstatymu, tikslą ir paskirtį bei jo glaudų ryšį su pagrindiniu teisinės valstybės principu, Teismas turi vertinti ne tik formą, [jis turi] išnagrinėti ir tai, ar teisėjų skyrimui taikomų nacionalinių normų pažeidimas sukėlė realią riziką, kad kitos valdžios, visų pirma vykdomoji valdžia, naudosis nepagrįsta diskrecija, taip keliant tokio lygio pavojų skyrimo proceso vientisumui, kuris nenumatytas atitinkamu laikotarpiu galiojančiomis nacionalinėmis normomis.

<...>

123. Atsižvelgdamas į visus šiuos elementus, Teismas neturi kitos išeities, kaip tik nuspręsti, kad procese, per kurį A. E. buvo paskirtas apeliacinio teismo teisėju, atsižvelgiant į nacionalinės teisės procesinių pažeidimų pobūdį, kurį patvirtino Islandijos Aukščiausiasis Teismas, buvo padarytas šiurkštus tuo metu nagrinėtų taikomų normų pažeidimas. Iš tiesų, Teismas laikosi nuomonės, kad šiame procese vykdomoji valdžia, pasirinkdama keturis naujos sudėties apeliacinio teismo teisėjus, įskaitant A. E., naudojosi nepagrįsta galiojančiuose teisės aktuose nenumatyta diskrecija, o tai susiję su aplinkybe, kad Parlamentas nesilaikė anksčiau nustatyto reglamentavimo, kad užtikrintų tinkamą vykdomosios valdžios ir įstatymų leidžiamosios valdžios pusiausvyrą skyrimo procese. Be to, kaip nusprendė Aukščiausiasis Teismas, teisingumo ministras, nusprendęs keturis iš penkiolikos kandidatų, kuriuos Komitetas pripažino vienais iš kvalifikučiausių, pakeisti kitais keturiais kandidatais, įskaitant A. E., kurie laikomi ne tokiais kvalifikuotais, akivaizdžiai pažeidė taikomas normas. Todėl šia procedūra buvo nepateisinti lūkesčiai, kuriuos demokratinėje visuomenėje teisminė valdžia turi suteikti teisės subjektui, ir pažeista principo, kuriuo remiantis teismas turi būti įsteigtas įstatymu, t. y. vieno iš pagrindinių teisinės valstybės principų, esmė. Teismas pažymi, kad jeigu dėl bylos aplinkybių būtų nuspręsta priešingai, tai prilygtų nuomonei, kad ši pagrindinė garantija, įtvirtinta [EŽTK] 6 straipsnio 1 dalyje, nebūtų veiksmingai saugoma. Todėl Teismas nusprendžia, kad šiuo atveju [EŽTK] 6 straipsnio 1 dalis buvo pažeista.“

85. Manau, iš ką tik pacituotų Sprendimo *Ástráðsson* punktų matyti, jog net jeigu turi būti „atsižvelgta į tai, jog iš faktinių aplinkybių matyti, kad su teismų skyrimu susijusių nacionalinių normų pažeidimas buvo tyčinis“, *vien šio aspekto nepakanka*, kad teisės aktų nesilaikymas per teisėjo skyrimo procedūrą būtų laikomas šiurkščiu EŽTK 6 straipsnio 1 dalies pažeidimu. Reikia ne tik vertinti šį elementą atskirai, bet ir žvelgti plačiau ir išnagrinėti, ar teisėjų skyrimui taikomų normų pažeidimas sukėlė realią riziką, kad kitos valdžios, įskaitant vykdomąją valdžią, naudosis savo teisėmis taip, kad kils pavojus skyrimo procedūros vientisumui⁶². Jei taip yra – jeigu „vykdomoji valdžia <...> naudojosi nepagrįsta <...> diskrecija“ (nors vyko procesas, kuriuo „buvo nepateisinti lūkesčiai, kuriuos demokratinėje visuomenėje teisminė valdžia turi suteikti teisės subjektui, ir pažeista principo, kuriuo remiantis teismas turi būti įsteigtas įstatymu, <...> esmė“), vadinasi, „šiurkščiai“ pažeista teisė, kad bylą išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas teismas, todėl savaime pažeidžiama teisė į teisingą bylos nagrinėjimą.

⁶² Sprendimo *Ástráðsson* 103 punktas.

86. Jeigu taip analizuotume šiuo atveju nagrinėjamo Sprendimo dėl skyrimo neteisėtumo klausimą, negalėtume pagrįstai daryti išvados, kad dėl šio neteisėtumo galėjo būti „nepateisinti lūkesčiai, kuriuos demokratinėje visuomenėje teisminė valdžia turi suteikti teisės subjektui“. Skirtingai nei faktinių aplinkybių, dėl kurių priimtas Sprendimas *Ástráðsson*, atveju, vykdomoji valdžia nemanipuliavo sąrašu, kad iš jo pašalintų kai kuriuos atrinktus kandidatus ir juos pakeistų kitais kandidatais. Padarydama nustatytą pažeidimą vykdomoji valdžia nesinaudojo savo įgaliojimais taip, kad pakenktų visam skyrimo procesui.

87. Remiantis kriterijais, kuriuos Sprendime *Ástráðsson* nustatė EŽTT, darau išvadą, kad vien tik konkretus pažeidimas, dėl kurio Tarnautojų teismo trijų teisėjų skyrimas tapo neteisėtas, aprašytas Sprendime FV ir peržiūrimuose sprendimuose, negalėjo lemti „šurkštus“ teisės į teisingą bylos nagrinėjimą, įtvirtintos Chartijos 47 straipsnio antros pastraipos pirmame sakinyje, „pažeidimo“. Todėl reikia išnagrinėti, ar, atsižvelgiant į visus reikšmingus elementus, šiuo atveju buvo paisoma teisės į teisingą bylos nagrinėjimą. Akivaizdu, kad tiek ieškovų peržiūrimose bylose, tiek ir ieškovo FV ieškinius nagrinėjo Tarnautojų teismo kolegija, kurią sudarė visiškai ir tinkamai jame bylas nagrinėti kvalifikuoti asmenys, atrinkti iš atrankos komiteto sudaryto sąrašo; nebuvo nustatyta jokios klaidos, dėl kurios šių bylų *nagrinėjimas* tokios sudėties teismo galėtų būti pripažintas negaliojančiu.

– *Teisinio saugumo principas*

88. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, ir į teisinio saugumo principą, dabar nagrinėsiu pasekmę, kurią Bendrasis Teismas priskyrė atrankos procedūros pažeidimui, t. y. sprendimą panaikinti Tarnautojų teismo sprendimus bylose FV, HG ir *Simpson*.

89. Mano žiniomis, teisinio saugumo principas, kurį Teisingumo Teismas pripažino bendruoju teisės principu⁶³, pirmą kartą buvo paminėtas šio teismo jurisprudencijoje XX a. septintojo dešimtmečio pradžioje. Šiame pirmajame sprendime Teisingumo Teismas jau derino šį principą su teisėtumo principu ir pažymėjo, kad klausimas, kuris iš šių principų turi būti viršesnis konkrečiu atveju, priklauso nuo viešojo intereso vertinimo atitinkamų privačių interesų atžvilgiu⁶⁴.

90. Pagal teisinio saugumo principą reikalaujama, kad teisės taisyklės būtų aiškios ir tikslios, juo siekiama užtikrinti Sąjungos teisės reglamentuojamų situacijų ir teisinių santykių numatymą⁶⁵. Teisingumo Teismo jurisprudencijoje yra įvairių jo aspektų, siekiant išsaugoti Sąjungos teisės sistemos tikrumą, stabilumą, vientisumą ir nuoseklumą⁶⁶. Iš jo yra kildinami ir juo grindžiami kiti du Sąjungos teisės principai, kurie yra jo padariniai: teisėtų lūkesčių principas⁶⁷ ir *res judicata* principas⁶⁸.

91. Dėl teisinio saugumo principo ir *res judicata* principo sąlyčio pritariu dekanui J. Carbonnier nuomonei: „teismo sprendimas tampa visapusiškai vertingas, viršesnis už susitarimą, kurį gali būti bandoma pasiekti [dėl] besiginčijančių šalių geros valios, ne tada, kai jame atskleidžiama

⁶³ 1996 m. vasario 15 d. Sprendimo *Duff ir kt.*, C-63/93, EU:C:1996:51, 31 punktą.

⁶⁴ 1961 m. kovo 22 d. Sprendimas *Snupat / Vyriausioji valdyba*, 42/59 ir 49/59, EU:C:1961:5, p. 159.

⁶⁵ 1996 m. vasario 15 d. Sprendimo *Duff ir kt.*, C-63/93, EU:C:1996:51, 20 punktą.

⁶⁶ Dėl Teisingumo Teismo jurisprudencijos analizės šiuo klausimu žr. J. P. Puissochet ir H. Legal „Le principe de sécurité juridique dans la jurisprudence de la Cour de justice des Communautés européennes“, *Cahiers du Conseil Constitutionnel* Nr. 11, 2001 m. gruodžio mėn.

⁶⁷ 1973 m. liepos 4 d. Sprendimo *Westzucker*, 1/73, EU:C:1973:78, 6 punktą.

⁶⁸ 1999 m. birželio 1 d. Sprendimo *Eco Swiss*, C-126/97, EU:C:1999:269, 46 punktą.

visiška tiesa (kas yra tiesa?), bet tada, kai valstybė jam suteikia ypatingą galią, kuri draudžia jį ginčyti, nes ginčai turi turėti pabaigą <...>, tai užtikrina žmonių tarpusavio stabilumą, saugumą ir taiką“⁶⁹.

92. Taigi Teisingumo Teismas drąsiai apribojo savo sprendimų padarinių galiojimo laikotarpį, siekdamas išsaugoti teisinį saugumą. Kalbant apie ieškinį dėl panaikinimo, tokia galimybė aiškiai numatyta SESV 264 straipsnio 2 dalyje. Teisingumo Teismas tokius ribojimus tiek dėl aiškinimo, tiek dėl galiojimo taip pat nustatė bylose dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą. Pavyzdžiui, Sprendime *Defrenne* Teisingumo Teismas pažymėjo, kad „privalomieji teisinio saugumo motyvai, turintys įtakos visiems susijusiems viešiesiems ir privatiesiems interesams, iš principo neleidžia ginčyti atlyginimo už laikotarpius <...> iki šio sprendimo priėmimo datos, išskyrus darbuotojus, kurie anksčiau pareiškė ieškinį arba pateikė atitinkamą skundą“⁷⁰. Vis dėlto Teisingumo Teismas tik „išimtiniais atvejais“ gali „taikydamas bendrąjį teisinio saugumo principą, kuris yra Bendrijos teisės sistemos dalis, [turėti] apriboti visų suinteresuotųjų asmenų galimybę pasinaudoti jo išaiškinta norma ginčijant sąžiningai nustatytus teisinius santykius. Kad būtų nuspręsta dėl tokio apribojimo, turi būti patenkinti du esminiai kriterijai, t. y. didelis sąžiningų suinteresuotųjų asmenų skaičius ir sunkių pasekmių rizika“⁷¹.

93. Teisinio saugumo principu Teisingumo Teismas taip pat rėmėsi, kai priėmė sprendimą dėl klausimų, susijusių su Sąjungos aktų atšaukimu. Taigi neteisėtą aktą galima atšaukti, jeigu tai daroma per protingą laikotarpį ir jeigu jį priėmusi institucija pakankamai atsižvelgė į tai, kiek ieškovė galėjo pasitikėti akto teisėtumu; jeigu nesilaikoma šių sąlygų, atšaukimas pažeidžia teisinio saugumo ir teisėtų lūkesčių principus ir turi būti panaikintas⁷².

94. EŽTT taip pat yra pripažinęs teisinio saugumo principą, nors jis ir nėra tiesiogiai nurodytas EŽTK.

95. Taigi, nagrinėdamas su EŽTK 6 straipsnio 1 dalimi susijusią bylą jis nusprendė, kad „teisė į teismą“ nėra absoliuti ir jai taikomi netiesiogiai pripažinti apribojimai, be kita ko, siekiant užtikrinti tinkamą teisingumo vykdymą, visų pirma teisinio saugumo principo laikymąsi. Vis dėlto šie apribojimai turi būti proporcingi ir jais teisės subjektui suteikta galimybė negali būti varžoma taip arba tiek, kad būtų pažeidžiama pati jo teisės kreiptis į teismą esmė⁷³.

96. EŽTT taip pat sudarė sau galimybę savo sprendimų poveikį riboti laiko atžvilgiu, nusprenddamas, kad „teisingumo principas, kuris tikrai būdingas tiek [EŽTK] teisei, tiek [Sąjungos] teisei, leidžia [aptariamai valstybei] nenaikinti aktų ar teisinės padėties, kurie priimti (susiklostė) prieš priimant šį sprendimą“⁷⁴. Šis principas, kurį įgyvendina EŽTT, apima stabilumą ir numatomumą kaip savo sudėtinę dalį⁷⁵.

⁶⁹ J. Carbonnier *Droit civil, Introduction*, Nr. 46, cituotas patariančio pranešėjo M. Charruault ataskaitoje dėl *Cour de Cassation* (plenarinė sesija) sprendimo, Nr. 540, 2006 m. liepos 7 d.

⁷⁰ 1976 m. balandžio 8 d. Sprendimo *Defrenne*, 43/75, EU:C:1976:56, 74 ir 75 punktai.

⁷¹ 2007 m. sausio 18 d. Sprendimo *Brzeziński*, C-313/05, EU:C:2007:33, 56 punktas.

⁷² 1987 m. vasario 26 d. Sprendimo *Consorzio Cooperativo d'Abruzzo / Komisija*, 15/85, EU:C:1987:111, 12 ir 17 punktai.

⁷³ 1998 m. spalio 28 d. Sprendimo *Pérez de Rada Cavanilles prieš Ispaniją*, ieškinio Nr. 28090/95, CE:ECHR:1998:1028JUD002809095, 44 ir 45 punktai. Šiuo klausimu taip pat žr. generalinio advokato P. Mengozzi nuomonės byloje *Réexamen Arango Jaramillo ir kt. / EIB*, C-334/12 RX-II, EU:C:2012:733 59 ir 60 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją.

⁷⁴ 1979 m. birželio 13 d. EŽTT Sprendimo *Marckx prieš Belgiją*, ieškinys Nr. 6833/74, CE:ECHR:1979:0613JUD000683374, 58 punktas.

⁷⁵ D. Soulas de Russel ir Ph. Raimbault „Nature et racines du principe de sécurité juridique: une mise au point“, *Revue internationale de droit comparé*, 55 tomas, Nr. 1, 2003 m. sausis–kovas, p. 85–103, ypač p. 90–91.

97. Dabar nagrinėsiu, ar tuo atveju, kai konstatuojamas teisėjo skyrimo procedūros pažeidimas, teisinio saugumo principas neleidžia dėl šio pažeidimo „automatiškai“ panaikinti šio teisėjo ar jam dalyvaujant priimtų sprendimų.

98. Greitai ir neišsamiai išnagrinėjus reikšmingą jurisprudenciją darytina išvada, kad ši automatinė pasekmė nėra kildinama iš valstybėms narėms bendrų teisinių tradicijų. Priešingai – kai kurių iš jų teisės sistemose egzistuoja, pirma, teisės, kad bylą išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas teismas, ir, antra, teisinio saugumo principo derinimo mechanizmai. Pateiksiu kelis priimtų sprendimų pavyzdžius, kuriais, mano nuomone, gali būti remiamasi, tačiau žinau, kad sąrašas nėra išsamus ir priklausomai nuo valstybių ir teisės sričių, be kita ko, baudžiamosios teisės srityje, sprendimai skiriasi.

99. Taigi Prancūzijoje vertindama dekretų dėl trijų teisėjų skyrimo teisėtumą *Conseil d'État* (Valstybės Taryba) dviejuose principiniuose sprendimuose nusprendė, kad teisėjų paskyrimo panaikinimas iš karto atgaline data „akivaizdžiai pernelyg daug“ pakenktų viešajai teisingumo vykdymo paslaugai. Todėl jis nusprendė, kad sprendimas panaikinti šių teisėjų skyrimą įsigalios tik po kelių savaičių. Kad priimtų tokį sprendimą *Conseil d'État* laikėsi nuomonės, kad nors „administracinio akto panaikinimas iš esmės reiškia, kad šis aktas yra laikomas niekada nepriimtu“, kai „paaikškėja, jog toks panaikinimo poveikis atgaline data gali turėti pernelyg neproporcingas pasekmes tiek dėl šio akto kilusių pasekmių ir aplinkybių, kurios galėjo susiklostyti jam galiojant, tiek dėl bendrojo intereso, kuris gali būti siejamas su laikinu jo poveikio išsaugojimu, administracinis teismas privalo <...> atsižvelgti, pirma, į panaikinimo atgaline data pasekmes įvairiems viešiesiems ar privatiesiems interesams ir, antra, į panaikinimo poveikio ribojimo laiko atžvilgiu trūkumus, atsižvelgiant į teisėtumo principą ir teisės subjektų teisę į veiksmingą teisinę gynybą“⁷⁶.

100. Požiūris, kurio laikomasi Anglijoje ir Velse (nesijaučiu kompetentinga kalbėti apie kitas Jungtinės Karalystės dalis), taip pat atrodo įdomus, bent jau dėl savo praktiškumo. Šioje teisės sistemoje pripažįstamas „*de facto* teisėjo“ principas, pagal kurį teisėjo sprendimai gali toliau galioti pagal įstatymą, net jeigu jo skyrimas išlieka negaliojantis ir neturi jokio teisinio poveikio. *High Court of Justice, Queen's Bench Division* (Aukštasis teismas, Karalienės suolo skyrius, Jungtinė Karalystė) iš pradžių nagrinėtoje byloje, kurią nagrinėjo teisėjas, kuris neturėjo kompetencijos nagrinėti bylos, ieškovas ginčijo (pirmojoje instancijoje) teisėjo kompetenciją nagrinėti bylą ir klausė (apeliacinėje instancijoje), ar tai iškėlė klausimą, ar situacija atitiko bet kurio asmens teisę, kad jo bylą nagrinėtų „pagal įstatymą įsteigtas“ teismas. Remiantis labai senu *Court of Appeal* (Apeliacinis teismas, Jungtinė Karalystė) sprendimu, pagal „*de facto* teisėjo“ principą galiojantys gali tapti tiek atitinkamo teisėjo sprendimai, tiek paties teismo įsteigimas, kad būtų tenkinami EŽTK 6 straipsnio 1 dalyje nustatyti reikalavimai. Remiantis *Court of Appeal* (apeliacinis teismas) argumentais, kad pagal šį principą turėtų būti saugomas kiekvienas ieškinį teismui pateikęs asmuo, o šis teismas laikomas tinkamai įsteigtu teismu. Principas paremtas logika, kad siekiama išsaugoti spartą, teisinį saugumą, stabilumą ir visuomenės pasitikėjimą teisine sistema ir išvengti bylų, kurios būtų keliamos dėl skyrimo formalumų. Vis dėlto „*de facto* teisėjo“ principas netaikomas asmenims, kurie buvo įtraukti į tokią teismo sudėtį, žinant, kad jie neturi kompetencijos šiuo klausimu (asmenys, kurie vadinami „uzurpatoriais“). Šių asmenų sprendimai yra negaliojantys⁷⁷.

⁷⁶ CE, 6^e/1^e SSR, 2007 m. gruodžio 12 d. Sprendimas Nr. 296072, ECLI:FR:CESSR:2007:296072.20071212; CE, *sect.*, 2010 m. gruodžio 30 d. Sprendimas Nr. 329513, ECLI:FR:CESEC:2010:329513.20101230.

⁷⁷ *Fawdry & Co (A Firm) v Murfitt v Lord Chancellor's Department* [2002] EWCA Civ 643.

101. Vokietijoje *Bundesverfassungsgericht* (Vokietijos Federalinis Konstitucinis Teismas, Vokietija) turėjo progą paaiškinti, kad, neatsižvelgiant į jos itin didelę svarbą teisės subjektams, teise į „teisėtą teismą“, įtvirtinta Vokietijos Konstitucijoje, iš esmės siekiama tik išvengti manipuliavimo teisminėmis institucijomis rizikos. Laikydamasis tokio požiūrio *Bundesverfassungsgericht* (Federalinis Konstitucinis Teismas) aiškiai pažymėjo, kad toks „absoliučios“ teisės į „teisėtą teismą“ ribojimas pateisinamas teisinio saugumo principo požiūriu⁷⁸.

102. Čekijos Respublikoje vykdydamas teisėjo paskyrimo į *Nejvyšší soud* (Aukščiausiasis Teismas, Čekijos Respublika) vertinimą, kurį atlikus šis paskyrimas buvo panaikintas dėl procedūrinio pažeidimo, *Ústavní soud* (Konstitucinis Teismas, Čekijos Respublika) nusprendė nepanaikinti kolegijos, kurios sudėtyje buvo aptariamas teisėjas, priimtų sprendimų, pirmenybę teikdamas piliečių teisėtų lūkesčių teisės srityje apsaugos ir sąžiningumo apsaugos principams⁷⁹.

103. Ispanijoje *Tribunal Constitucional* (Konstitucinis Teismas, Ispanija) nusprendė, kad pažeidimai, susiję su teisėjo paskyrimu arba išrinkimu, neturi įtakos nei visos procedūros, nei šio teisėjo priimto sprendimo galiojimui⁸⁰. Toks aiškinimas pateisinamas būtinybe užtikrinti teisinį saugumą.⁸¹ Vis dėlto kilus abejonei dėl atitinkamo teisėjo nešališkumo arba nepriklausomumo toje pačioje jurisprudencijoje daromas aiškus atskyrimas⁸². Iš tiesų, jeigu šių elementų nėra, sprendimo panaikinimas gali būti pateisintas.

104. Todėl tam tikrose valstybėse narėse teisė, kad būtų išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas teismas, nėra laikoma absoliučia teise, todėl ne dėl visų šios teisės pažeidimų automatiškai panaikinamas bet koks sprendimas, kurį priimant teismo sudėtyje buvo atitinkamas teisėjas. Veikiau pastebima tendencija bandyti surasti šios teisės ir teisinio saugumo principo pusiausvyrą.

105. Atsižvelgiant į šiuos argumentus, reikia išnagrinėti klausimą, kaip atrasti šią pusiausvyrą, kai teisėjo, kuris nagrinėjo atitinkamą bylą, paskyrimo procedūroje konstatuotas pažeidimas.

106. Manau, viskas priklauso nuo nagrinėjamo pažeidimo pobūdžio.

107. Šiuo atveju nesiekiu pateikti išsamaus galimų pažeidimų sąrašo. Manau, kad yra įvairių pažeidimų, pradedant procedūrine klaida, kuri tikrai yra *de minimis*, baigiant šiurkščiais esminiais teisėjų paskyrimui taikomų kriterijų pažeidimais. Pirmoji pažeidimų kategorija galėtų apimti, pavyzdžiui, atvejį, kai ant rašto dėl teisėjo paskyrimo tada, kai jį pasirašo atsakingas ministras, turi būti uždėtas žalio rašalo antspaudas, tačiau skubanti padėjėja sumaišė kapsules ir buvo panaudotas ne žalias, bet mėlynas rašalas. Antrosios kategorijos pažeidimo pavyzdys yra atsakingų politikų manipuliavimas procedūra, siekiant, kad teisėju būtų paskirtas vienas iš jiems ištikimų asmenų, kuris neturi teisės diplomo, kurio reikalaujama kvietime teikti kandidatūras, tačiau kuris nedvejodamas visiems asmenims, kurie prieštarauja valdžiai, skiria įkalinimo iki gyvos galvos bausmę.

108. Manau, anksčiau šioje išvadoje nagrinėtas EŽTT jurisprudencijoje suformuotas kriterijus šiuo atveju yra itin svarbus.

⁷⁸ 1996 m. spalio 27 d. *Bundesverfassungsgericht* (Federalinis Konstitucinis Teismas, Vokietija) nutartis, 2 BvR 1375/96; taip pat žr. 2005 m. balandžio 26 d. *Bundesgerichtshof* (Federalinis Aukščiausiasis Teismas, Vokietija) nutartį, X ZB 17/04.

⁷⁹ 2006 m. gruodžio 12 d. *Ústavní soud* (Konstitucinis Teismas, Čekijos Respublika) sprendimas, Nr. Pl. ÚS 17/06-2.

⁸⁰ 2008 m. gruodžio 15 d. *Tribunal Constitucional* (Konstitucinis Teismas) sprendimas 164/2008 (ECLI:ES:TC:2008:164).

⁸¹ 1984 m. lapkričio 28 d. *Tribunal Constitucional* (Konstitucinis Teismas) sprendimas 101/1984 (ECLI:ES:TC:1984:101).

⁸² 2008 m. gruodžio 15 d. *Tribunal Constitucional* (Konstitucinis Teismas) sprendimas 164/2008 (ECLI:ES:TC:2008:164).

109. Kai padaromas „šturkštus“ teisės, kad bylą išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas teismas, pažeidimas, dėl kurio nepatenkinami lūkesčiai, kuriuos teisminė valdžia turi suteikti teisės subjektui demokratinėje visuomenėje, sprendimus, su kuriais susijęs šis pažeidimas, akivaizdžiai reikia tiesiog panaikinti. Kita vertus, kai nagrinėjamas nusižengimas yra mažiau sunkus ir tai nėra toks šturkštus pažeidimas, teisinio saugumo principas neleidžia automatiškai panaikinti šių sprendimų. Veikiausiai reikia išsamiau išnagrinėti situaciją, atsižvelgiant į šį svarbų principą. Tam tikrais atvejais gali būti, kad šis principas yra viršesnis už teisę, kad bylą nagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas teismas⁸³. Vis dėlto, jeigu buvo pakenkta pačiai teisės į teisingą bylos nagrinėjimą *esmei*, privaloma šiai teisei suteikti pirmenybę prieš teisinio saugumo principą ir panaikinti atitinkamą sprendimą.

110. Manau, kad šiuose peržiūrėjimo procesuose nagrinėjamas pažeidimas, nors ir neabejotinai sunkesnis už paprastą klaidą, susijusią su naudoto rašalo spalva, vis dėlto nėra toks, kurį galima pripažinti „šturkščiu teisės, kad bylą išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas teismas, pažeidimu“.

111. Todėl nusprenddamas, jog dėl per Tarnautojų teismo teisėjų skyrimo procedūrą padaryto pažeidimo galėjo būti pažeista teisė, kad bylą išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas teismas, ir kad todėl atitinkami sprendimai turi būti automatiškai panaikinti, nesiekiant tos teisės suderinti su teisinio saugumo principu, peržiūrimuose sprendimuose (kaip ir Sprendime *FV*) Bendrasis Teismas padarė šturkščią teisės klaidą.

Dėl Teisingumo Teismo nustatytos problemos antrosios dalies (teisėjo skyrimo teisėtumo „ad hoc“ kontrolė)

112. Iškart reikia pažymėti, kad Sprendime *Simpson* Bendrasis Teismas *ex officio* paprašė bylos šalių atsakyti, kokias išvadas reikėtų daryti remiantis Sprendimu *FV*⁸⁴; nors byloje *HG* pats ieškovas iškėlė klausimą dėl galimo teismo sudėties neteisėtumo⁸⁵.

113. Pirmiausia išnagrinėsiu klausimą, ar dėl galimybės šiomis aplinkybėmis vykdyti *ad hoc* kontrolę pagal SESV 277 straipsnį, nes šiuo klausimu buvo aktyviai diskutuota per teismo posėdį, tada nagrinėsiu klausimą, ar Bendrasis Teismas, kaip apeliacinės instancijos teismas, padarė teisės klaidą vykdydamas pirmosios instancijos teismo sudėties teisėjų skyrimo teisėtumo kontrolę savo iniciatyva.

SESV 277 straipsnio taikymo klausimas

114. Galimybė vykdyti Sąjungos teisės aktų *ad hoc* kontrolę numatyta SESV 277 straipsnyje. Ši kontrolė įgyvendinama ne pateikiant savarankišką ieškinį, bet vykdamas *ad hoc* procesą Sąjungos teisme nagrinėjant pagrindinį ieškinį⁸⁶. Ši galimybė yra išraiška bendrojo principo, kuriuo siekiama užtikrinti, kad kiekvienas asmuo turėtų ar būtų turėjęs galimybę ginčyti Sąjungos aktą, kuriuo remiantis priimtas jam nepalankus sprendimas⁸⁷.

⁸³ Šiai kategorijai akivaizdžiai priklauso formalus pobūdžio pažeidimai.

⁸⁴ 2018 m. liepos 19 d. Sprendimo *Simpson / Taryba*, T-646/16 P, nepaskelbtas Rink., EU:T:2018:493, 31 punktą, taip pat žr. to sprendimo 25 punktą.

⁸⁵ 2018 m. liepos 19 d. Sprendimo *HG / Komisija*, T-693/16 P, nepaskelbtas Rink., EU:T:2018:492, 32 punktą.

⁸⁶ 1981 m. liepos 16 d. Sprendimo *Albini / Taryba ir Komisija*, 33/80, EU:C:1981:186, 17 punktą.

⁸⁷ 2015 m. balandžio 16 d. Sprendimo *TMK Europe*, C-143/14, EU:C:2015:236, 18 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija.

115. Neanalizuosiu visų SESV 277 straipsnyje nustatytų sąlygų, kurios turi būti įvykdytos siekiant pareikšti „neteisėtumu grindžiamą prieštaravimą“, pavyzdžiui, tos, pagal kurią reikalaujama, kad tokį prieštaravimą pateikiantis asmuo būtų „teismo proceso“, kuriame nagrinėjamas pagrindinis ieškinys, „šalimi“⁸⁸. Iškart nagrinėsiu klausimą, kuris yra reikšmingiausias nagrinėjant šias bylas. Neteisėtumu grindžiamas prieštaravimas gali būti pareikštas tik siekiant užginčyti Sąjungos institucijos, įstaigos ar organo priimtą „visuotinai taikomą“ aktą⁸⁹.

116. Taigi Sprendimo dėl skyrimo teisinio pobūdžio nustatymas tampa būtinu etapu siekiant nustatyti jo atžvilgiu vykdomos kontrolės priemones. Šis teisinis pobūdis pirmiausia nustatomas pagal akto autorę – Tarybą. Taigi tai yra Sąjungos institucijos aktas, priešingai nei Teisingumo Teismo ir Bendrojo Teismo teisėjų ir generalinių advokatų skyrimo, kuris, vadovaujantis SESV 253 straipsnio pirma pastraipa, atliekamas bendru valstybių narių vyriausybių sutarimu, atveju.

117. Šis teisinis pobūdis taip pat nustatomas atsižvelgiant į tai, kaip pagal pirminę Sąjungos teisę aktas kvalifikuojamas kaip „sprendimas“. Taigi tai yra antrinės teisės aktas, priimtas ne pagal „įprastą“ teisėkūros procedūrą, nustatytą SESV 289 straipsnio 1 dalyje, bet pagal specialiąją procedūrą, numatytą SESV 257 straipsnio ketvirtoje pastraipoje, siejamoje su Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto I priedo 3 straipsnio 1 dalimi.

118. Ši visuotinai taikomo akto sąvoka suformuota jurisprudencijoje. Ji gali būti kildinama iš aplinkybės, kad aptariamasis aktas taikomas objektyviai nustatytoms situacijoms ir daro teisinį poveikį bendrai ir abstrakčiai numatytoms asmenų kategorijoms⁹⁰. Kita vertus, remiantis pačia SESV 277 straipsnio formuluote, tai netaikoma visuotinai netaikomiesiems aktams, t. y. sprendimams, kurie skirti tam tikram asmeniui⁹¹. Aišku, Bendrasis Teismas vykdė *ad hoc* kontrolę bylose, susijusiose su Liuksemburgo vietos personalo komiteto rinkimais arba išrinktųjų paskyrimu⁹², arba Tarybos atmesta kandidatūra⁹³. Abejose bylose buvo kalbama apie visuotinai taikomus aktus, kurių pagrindu buvo priimti ginčyti aktai (Liuksemburgo vietos personalo komiteto įstatai⁹⁴ arba pranešimas apie laisvą pareigybę, kviečiant pateikti kandidatūras)⁹⁵.

⁸⁸ Jurisprudencijoje pripažįstama, kad nepriimtinumą grindžiamą prieštaravimą gali pareikšti ne tik asmenys, bet ir vadinamosios privilegijuotosios šalys. Žr. 2003 m. liepos 10 d. Sprendimą *Komisija / ECB*, C-11/00, EU:C:2003:395. Generaliniai advokatai seniai yra išreiškę nuomonę, kad vadinamosioms „privilegijuotosioms šalims“ tokia galimybė turėtų būti suteikta. Žr., be kita ko, generalinio advokato G. Slynn išvadą byloje *Prancūzija / Komisija*, 181/85, nepaskelbta Rink., EU:C:1986:491, 702 ir 703 puslapiai. Vis dėlto Teisingumo Teismas atsisako valstybėms narėms suteikti galimybę remtis sprendimo arba direktyvos, kuri joms skirta, neteisėtumu ginantis nuo šio sprendimo ar šios direktyvos neįvykdymu grindžiamo ieškinio dėl išpareigojimų neįvykdymo (2012 m. spalio 8 d. Sprendimo *Komisija / Čekijos Respublika*, C-37/11, EU:C:2012:640, 46 punktas). Tas pats argumentas taikomas tuo atveju, jei sprendimas nėra formaliai skirtas valstybei narėi: valstybė narė, būdama Tarybos, to sprendimo autorės, narė, tikrai žinojo apie šį sprendimą, todėl turėjo visapusišką galimybę pareikšti ieškinį dėl jo panaikinimo (2019 m. kovo 27 d. Sprendimo *Komisija / Vokietija* (C-620/16, EU:C:2019:256, 90 punktas).

⁸⁹ Šiuo atveju reikia pažymėti, kad prieš įsigaliojant Lisabonos sutarčiai neteisėtumu grindžiamas prieštaravimas, vadovaujantis sutartimis, galėjo būti pareikštas tik dėl reglamentų (žr. EEB 184 straipsnį, kuris tapo EB 244 straipsniu, dabar – SESV 277 straipsnis). Tačiau jurisprudencijoje tokia galimybė greitai buvo suteikta dėl kitų institucijų aktų, kurie pagal formą nėra reglamentai, tačiau „turi analogišką poveikį“, nors ir nėra „reglamentuojamojo pobūdžio aktai griežtąją prasme“ (1979 m. kovo 6 d. Sprendimo *Simmenthal / Komisija*, 92/78, EU:C:1979:53, 35 ir paskesni punktai).

⁹⁰ 2001 m. gegužės 31 d. Sprendimo *Sadam Zuccherifici ir kt. / Taryba*, C-41/99 P, EU:C:2001:302, 24 punktas.

⁹¹ 1987 m. rugsėjo 24 d. Sprendimo *Acciaierie e Ferriere di Porto Nogaro / Komisija*, 340/85, EU:C:1987:384, 5 punktas. Teisingumo Teismas priminė, kad „iš suformuotos jurisprudencijos matyti, kad teikdama ieškinį dėl individualaus sprendimo panaikinimo ieškovė negali, remdamasi nepriimtinumą grindžiamu pagrindu, nurodyti kitų jai skirtų individualių sprendimų, kurie tapo galutiniai“.

⁹² 2004 m. balandžio 22 d. Sprendimas *Schintgen Komisija*, T-343/02, EU:T:2004:111.

⁹³ 2004 m. kovo 23 d. Sprendimas *Theodorakis / Taryba*, T-310/02, EU:T:2004:90.

⁹⁴ 2004 m. balandžio 22 d. Sprendimo *Schintgen / Komisija*, T-343/02, EU:T:2004:111, 25 punktas.

⁹⁵ 2004 m. kovo 23 d. Sprendimo *Theodorakis / Taryba*, T-310/02, EU:T:2004:90, 48 ir 49 punktai.

119. Taigi remiantis Bendrojo Teismo jurisprudencija neteisėtumu grindžiamas prieštaravimas, pateiktas atskirai pagal SESV 277 straipsnį dėl to, kad pagrindinėje byloje ginčijamas kito akto teisėtumas, priimtinas tik tada, kai yra ryšys tarp ginčijamo akto ir normos, kurios galimu neteisėtumu remiamasi; bendro pobūdžio aktas, kurio teisėtumas ginčijamas, turi būti tiesiogiai ar netiesiogiai taikytinas aplinkybėms, dėl kurių pareikštas ieškinys, ir turi būti tiesioginis teisinis ryšys tarp ginčijamo individualaus sprendimo ir atitinkamo bendro pobūdžio akto⁹⁶.

120. Ar galima manyti, kad Sprendimas dėl skyrimo yra dvejojo pobūdžio: individualus aktas (dėl paskirtų asmenų) ir visuotinai taikomas aktas (dėl Sąjungos teisės subjektams daromo poveikio), kaip per teismo posėdį teigė Komisija ir HG?

121. Aišku, Teisingumo Teismas jau yra pripažinęs, kad Tarybos aktas gali būti dvejojo pobūdžio ir sykiu būti tiek visuotinai taikomas aktas, kiek skirtas tam tikrai bendrai ir abstrakčiai apibrėžtai asmenų grupei (pavyzdžiui, aktas, kuriuo draudžiama suteikti lėšų ir ekonominių išteklių asmenims ir subjektams, kurių pavardės ar pavadinimai nurodyti prie aptariamų aktų pridėtuose sąrašuose), tiek individualių sprendimų (dėl šių asmenų ir subjektų) visuma⁹⁷. Tokio tipo aktas iš tikrųjų atitinka visuotinai taikomo akto apibrėžtį, kiek: i) jis sukelia teisinių pasekmių bendrai ir abstrakčiai apibrėžtoms asmenų grupėms, ii) jis yra tiesiogiai ar netiesiogiai taikytinas byloje, kurioje nagrinėjamas ieškinys, ir iii) turi tiesioginį teisinį ryšį su skundžiamu individualiu sprendimu.

122. Nemanau, kad taip yra Sprendimo dėl skyrimo atveju.

123. Pirma, Sprendimo dėl skyrimo apskritai negalėtume apibūdinti kaip akto, taikytino byloje, kurioje nagrinėjamas ieškinys. Antra, Sprendimas dėl skyrimo neturi jokio tiesioginio (ar netiesioginio) teisinio ryšio su individualiais sprendimais, kuriuos Tarnautojų teismui skundžia ieškovai (byloje *Simpson* – Tarybos sprendimas, kuriuo atsisakoma priskirti prie AD 9 lygio; byloje *HG* – trišalės paskyrimų tarnybos sprendimas, kuriuo jam skiriama drausminė nuobauda ir nurodoma atlyginti Komisijos patirtą žalą). Trečia, šiose bylose Bendrajam Teismui skundžiami individualūs aktai yra ne individualūs sprendimai, dėl kurių pareikštas ieškinys, bet teismo sprendimai, dėl kurių pateiktas apeliacinis skundas. Ketvirta, Sprendimas dėl skyrimo netaikomas „bendrai ir abstrakčiai apibrėžtoms asmenų kategorijoms“ ir visi Sąjungos teisės subjektai, kurie priskirtini Tarnautojų teismo kompetencijai, taip pat negali būti laikomi tokia asmenų kategorija, „apibrėžta“ Sprendimu dėl skyrimo. Šio sprendimo paskelbimas Oficialiajame leidinyje negali pakeisti jo teisinio pobūdžio. Pavyzdžiui, Komisijos sprendimai valstybės pagalbos srityje taip pat yra skelbiami Oficialiajame leidinyje, tačiau tai nereiškia, kad jie yra visuotinai taikomi aktai.

124. Todėl manau, kad Sprendimas dėl skyrimo negali būti laikomas visuotinai taikomu aktu, kurio *ad hoc* teisėtumo kontrolė gali būti vykdoma SESV 277 straipsnio pagrindu.

125. Tačiau tai nereiškia, kad ieškovas negalės prašyti atlikti kontrolę tariamų pažeidimų skiriant teisėją į kolegiją, kuriai priskirta nagrinėti jo bylą. Jeigu jo ieškinys patenka į Sąjungos teisės taikymo sritį, jis gali remtis Chartijos užtikrinamomis teisėmis, visų pirma jos 47 straipsniu. Šiomis aplinkybėmis tai nėra „*ad hoc* kontrolės“ kontekstas *stricto sensu*. Iš tikrųjų reikia ne

⁹⁶ 2019 m. balandžio 30 d. Sprendimo *Wattiau / Parlamentas*, T-737/17, EU:T:2019:273, 56 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija. Šioje jurisprudencijoje taikomi principai, kuriuos jau yra nustatęs Teisingumo Teismas 1966 m. liepos 13 d. Sprendime *Italija / Taryba ir Komisija*, 32/65, EU:C:1966:42, p. 594.

⁹⁷ 2013 m. balandžio 23 d. Sprendimo *Gbagbo ir kt. / Taryba*, C-478/11 P–C-482/11 P, EU:C:2013:258, 56 punktas.

vykdyti Sprendimo dėl skyrimo kontrolę, bet išnagrinėti, ar buvo pažeista teisė, kad būtų išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas teismas, nes teismo sudėtyje buvo teisėjas, kurio skyrimo procedūra vykdyta nesilaikant teisės aktų.

Bendrojo Teismo argumentai šiuo klausimu Sprendime „FV“

126. Sprendime *FV* ir peržiūrimuose sprendimuose siekdamas išnagrinėti teisėjų skyrimo teisėtumo klausimą Bendrasis Teismas rėmėsi 2008 m. liepos 1 d. Sprendimu *Chronopost ir La Poste / UFX ir kt.*⁹⁸.

127. Jis nusprendė, kad „jeigu kyla ginčas dėl sprendimą pirmojoje instancijoje priėmusio teismo sudėties teisėtumo, kuris nėra akivaizdžiai nerimtas, apeliacinės instancijos teismas turi patikrinti jos teisėtumą. Iš tiesų, pagrindas, grindžiamas teismo sudėties neteisėtumu, laikomas pagrindu, susijusiu su viešąja tvarka, kuris turi būti išnagrinėtas *ex officio*, net jeigu nebuvo iškeltas pirmojoje instancijoje (šiuo klausimu žr. [Sprendimo *Chronopost*] 44–50 punktus)“⁹⁹.

128. Manau, kad šią jurisprudenciją taikant peržiūrimuose sprendimuose daroma klaida, nes nepaisoma nei Sprendimo *Chronopost* taikymo apimties, nei Sąjungos institucijų teisės aktų teisėtumo prezumpcijos.

129. Toje byloje Teisingumo Teismas panaikino pirminį Bendrojo Teismo sprendimą ir būtų gražino nagrinėti Bendrajam Teismui. Pastarasis šią bylą nagrinėti paskyrė kolegijai, kurios sudėtyje teisėjas pranešėjas buvo tas pats teisėjas, kuris parengė pirminį apskustą sprendimą. Vėliau bylos šalys išreiškė abejones dėl procedūros Bendrajame Teisme teisėtumo. Nagrinėdamas vėlesnį (naują) apeliacinį skundą Teisingumo Teismas atmetė šiuos argumentus dėl esmės¹⁰⁰.

130. Prieš atlikdamas šį nagrinėjimą Teisingumo Teismas nusprendė, kad „<...> kiekvienas teismas privalo patikrinti, ar jo sudėtis atitinka tokį nepriklausomo ir nešališko teismo reikalavimą, kai šiuo klausimu kyla ginčas, kuris iš pirmo žvilgsnio neatrodo akivaizdžiai nereikšmingas. Tokį patikrinimą būtina atlikti, kad demokratinės visuomenės teismai suteiktų teisės subjektui pasitikėjimą <...> Iš to matyti, kad jei nagrinėjant apeliacinį skundą šiuo klausimu kyla ginčas, kuris, kaip šioje byloje, nėra akivaizdžiai nereikšmingas, Teisingumo Teismas turi patikrinti skundžiamą sprendimą priėmusio Bendrojo Teismo sudėties teisėtumą“¹⁰¹.

131. Iš tiesų požiūris Sprendime *Chronopost* grindžiamas *teise į teisingą bylos nagrinėjimą*. Šios teisės į teisingą bylos nagrinėjimą turinys, apibrėžtas Sprendime *Chronopost*, atitinka EŽTK 6 straipsnio 1 dalies ir Chartijos 47 straipsnio 2 dalies formuluotę: „asmuo turi teisę, kad būtų per įmanomai trumpiausią laiką viešumo sąlygomis teisingai išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir nešališkas teismas“¹⁰².

⁹⁸ C-341/06 P ir C-342/06 P, EU:C:2008:375 (toliau – Sprendimas *Chronopost*).

⁹⁹ Sprendimo *FV* 66 punktą. Taip pat žr. 2018 m. liepos 19 d. Sprendimo *Simpson / Taryba*, T-646/16 P, nepaskelbtas Rink., EU:T:2018:493, 38 punktą ir 2018 m. liepos 19 d. Sprendimo *HG / Komisija*, T-693/16 P, nepaskelbtas Rink., EU:T:2018:492, 39 punktą.

¹⁰⁰ Sprendimo *Chronopost* 60 punktą.

¹⁰¹ Sprendimo *Chronopost* 46 ir 47 punktai.

¹⁰² Sprendimo *Chronopost* 45 punktą.

132. Šiomis aplinkybėmis peržiūrimuose sprendimuose ir Sprendime *FV* Tarnautojų teismo, kuris priėmė šiuos sprendimus, sudėties teisėtumo klausimą Bendrasis Teismas nagrinėjo atsižvelgdamas į galimą jo narių paskyrimo procedūros neteisėtumą, kuris susijęs su sąlyga, pagal kurią reikalaujama, kad teismas būtų *įsteigtas pagal įstatymą*¹⁰³.

133. Iš Sprendimo *Chronopost* matyti, kad kiekvieno teismo pareiga *ex officio* išnagrinėti savo sudėties teisėtumą, kaip su viešąja tvarka susijusį pagrindą, „kai šiuo klausimu kyla ginčas, kuris iš pirmo žvilgsnio neatrodo akivaizdžiai nereikšmingas“, ši pareiga yra susijusi su *nepriklausomumo* ir *nešališkumo* aspektais¹⁰⁴. Taigi, kai Sąjungos teismas grąžina bylą nagrinėti atitinkamos sudėties teismui, kai teisėjas pranešėjas yra atitinkamas asmuo¹⁰⁵, jis turi įsitikinti, kad atsižvelgiant į šią sudėtį ir į nagrinėjamos bylos ypatybes negali kilti jokios pagrįstos abejonės dėl teismo, kuris priims sprendimą šioje byloje, nepriklausomumo ir nešališkumo.

134. Teisės į teisingą bylos nagrinėjimą aspektas, kuris atitinka teisę, kad byla būtų išnagrinėta *pagal įstatymą įsteigto* teismo, kurį Teisingumo Teismas paminėjo Sprendimo *Chronopost* 45 punkte, nėra paminėtas 46 ir paskesniuose punktuose. Nemanau, kad didžioji kolegija dėl neatidumo ar netyčia taip suformulavo savo motyvus.

135. 45 punkte tik išsamiai pakartojama EŽTK 6 straipsnio 1 dalyje ir Chartijos 47 straipsnyje įtvirtintos teisės formuluotė. Toliau 46, 47 ir 48 punktuose nagrinėjamas svarbus klausimas, susijęs su kriterijus, susijęs su tam tikrą ginčą turinčios spęsti teismo sudėties *nepriklausomumo* ir *nešališkumo* tikrinimu *ex officio*. Klausimas, ar teismas tikrai buvo „įsteigtas pagal įstatymą“, negali būti nagrinėjamas anksčiau. Jei šis klausimas reikšmingas, jį tikrai gali kelti (kaip byloje *FV*) bylos šalis, kuriai šiuo klausimu kyla abejonų.

136. Todėl manau, kad remiantis Sprendimu *Chronopost* tam, kad būtų įvykdyta į pirmojoje instancijoje bylą nagrinėjančio teismo sudėtį įeinančių teisėjų paskyrimo teisėtumo kontrolė atsižvelgiant į teisę į pagal įstatymą įsteigto teismo garantiją, Sprendime *FV* ir atitinkamai peržiūrimuose sprendimuose buvo peržengtos Sprendimo *Chronopost* taikymo ribos.

Galimybė vykdyti teisėjo paskyrimo teisėtumo kontrolę

137. Tarybos aktas dėl Tarnautojų teismo teisėjų paskyrimo yra Sąjungos institucijos aktas, grindžiamas SESV 257 straipsnio ketvirta pastraipa. Remiantis suformuota jurisprudencija, preziumuojama, kad šie aktai yra teisėti ir sukelia teisinių padarinių, kol nėra pripažinti netekusiais galios, panaikinti patenkinus ieškinį dėl panaikinimo, paskelbti negaliojančiais išnagrinėjus prašymą priimti prejudicinį sprendimą arba neteisėtu grindžiamą prieštaravimą¹⁰⁶.

138. Todėl Bendrasis Teismas padarė klaidą, kai su teismų nepriklausomumo ir nešališkumo *ex officio* kontrole susijusį kriterijų („kai šiuo klausimu kyla ginčas, kuris iš pirmo žvilgsnio neatrodo akivaizdžiai nereikšmingas“¹⁰⁷) pritaikė nagrinėdamas klausimą, ar teisėjo paskyrimas

¹⁰³ Sprendimo *FV* 72–76 punktai. Šiame sprendime Bendrasis Teismas galiausiai savo išvadas susieja su teisės subjektų ir visuomenės pasitikėjimu teismų nepriklausomumu ir nešališkumu, vertinant abstrakčiai (78 punktas). Nebuvo teigiančių, kad buvo kokia nors priežastis manyti, kad dėl šioje byloje aptartos teismo sudėties nepriklausomumo ar nešališkumo kilo bent menkiausia abejonė. Tas pats taikytina ir dabar peržiūrimoms byloms (žr. šios išvados 44 punktą).

¹⁰⁴ Sprendimo *Chronopost* 46–48 punktai.

¹⁰⁵ Arba, kai taikoma, paskirtas atitinkamam generaliniam advokatui. Pavyzdžiui, Teisingumo Teismas bylos, susijusios su Europos arešto orderiui taikomomis sąlygomis, neskiria ši orderį išdavusios valstybės narės arba jį vykdančios valstybės narės pasiūlyto generalinio advokato.

¹⁰⁶ 2015 m. spalio 6 d. Sprendimo *Schrems*, C-362/14, EU:C:2015:650, 52 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija.

¹⁰⁷ Sprendimo *Chronopost* 46 punktas.

Tarybos aktu, kuriam taikoma teisėtumo prezumpcija, buvo atliktas pažeidžiant teisės aktus. Manau, ši teisėtumo prezumpcija taip pat atspindi teisinio saugumo principą, kuriuo siekiama užtikrinti, kad Sąjungos teisėje reglamentuojamos situacijos ir teisiniai santykiai būtų numatomi¹⁰⁸.

139. Todėl nesant elementų, dėl kurių Sprendimas dėl skyrimo iš pirmo žvilgsnio atrodytu neteisėtas, pats teismas neprivalo *ex officio* nagrinėti tokio klausimo¹⁰⁹. Išdėstysiu dar aiškiau: Sąjungos teismų atveju po Teisingumo Teismo iškilmingo posėdžio, per kurį kiekvienas naujas narys duoda priesaiką, teismas, kuriame jis nagrinės bylas, *neprivalo ex officio* nuodugnai peržiūrėti visos jo paskyrimo procedūros, taip pat sprendimo dėl skyrimo kiekvieno argumentų aspekto, kad įsitikintų jo teisėtumu.

140. Žinoma, bylos šalis gali ginčyti teismo sudėtyje esančio teisėjo, nagrinėjančio jos bylą, paskyrimo teisėtumą, kaip tai buvo padaryta byloje *FV*. Tai šalis gali daryti, kai yra būtini elementai: i) (tariamasis) pažeidimas vykdamas paskyrimo procedūrą ir ii) teisėjas (arba teisėjai), su kuriuo susijęs šis tariamas pažeidimas, priklauso jos ieškinį nagrinėjusiai kolegijai. Paprastai ši prieštaravimą reikia pateikti atitinkamam teismui. Būtent todėl tokį prieštaravimą reikia pateikti kuo anksčiau, o ne tik tuo atveju, jeigu pirmojoje instancijoje priimtas sprendimas yra nepalankus. Vis dėlto tam tikrais atvejais gali būti pateisinama (per teisės aktuose nustatytus terminus dėl apeliacinio skundo pateikimo) šį klausimą iškelti tik apeliaciniame teisme (pavyzdžiui, kai tai paaiškėjo tik po to, kai buvo priimtas pirmosios instancijos sprendimas). Tačiau kuo daugiau laiko praeis nuo teisėjo paskyrimo iki šių veiksmų, tuo daugiau galimybių, kad, atitinkamam teismui ieškant pusiausvyros, teisinio saugumo principui bus suteikta pirmenybė prieš pagal įstatymą įsteigto teismo principą. *Išskyrus* atvejį, kai aptariamasis pažeidimas yra pakankamai sunkus, kad būtų laikomas „šiurkščiu pažeidimu“, arba dėl jo kyla pavojus pačiai teisės į teisingą bylos nagrinėjimą esmei, tikėtina, kad pirmenybė bus teikiama būtinybei užtikrinti teisinį saugumą ir *res judicata* galią.

141. Sprendime *FV*, taigi ir peržiūrimuose sprendimuose, nagrinėdamas bylą Bendrasis Teismas paprasčiausiai neatsižvelgė į Sąjungos teisės aktų teisėtumo prezumpciją, teisinio saugumo principą ir *res judicata* galią.

142. Todėl manau, kad Bendrasis Teismas, vykdydamas Tarnautojų teismo sudėties teisėtumo kontrolę, kai vertinamas jo narių paskyrimo procedūros teisėtumas, ir paskui panaikindamas skundžiamus sprendimus, prieš tai neatsižvelgęs į šias svarbias aplinkybes, padarė didelę klaidą.

Dėl pavojaus Sąjungos teisės vienovei ir darnai

143. Peržiūros procedūrą reglamentuojančiose nuostatose, konkrečiai SESV 256 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje, nėra sąvokų Sąjungos teisės „vienovė“ ir „darna“ apibrėžties. Vis dėlto man atrodo, kad *pavojus Sąjungos teisės vienovei* turi būti visų pirma konstatuojamas, jeigu Bendrasis Teismas nepaisė ypatingos svarbos Sąjungos teisės normų ar principų, o apie *pavojų Sąjungos teisės darnai* turėtų būti kalbama, jeigu Bendrasis Teismas nepaisė Sąjungos teismų jurisprudencijos¹¹⁰.

¹⁰⁸ 1996 m. vasario 15 d. Sprendimo *Duff ir kt.* C-63/93, EU:C:1996:51, 20 punktas.

¹⁰⁹ Kita vertus, jei teismas turi informacijos, kuri kelia abejonių dėl tokio sprendimo teisėtumo, jis *turėtų ex officio* atlikti nagrinėjimą, nelaukdamas, kol klausimą iškels jo nagrinėjamos bylos šalis.

¹¹⁰ Šiuo klausimu sutinku su savo kolege generaline advokate J. Kokott dėl jos nuomonės, pateiktos byloje *Réexamen Komisija / Strack*, C-579/12 RX-II, EU:C:2013:573, 75 punktas.

144. Remiantis tą dieną priimtais Teisingumo Teismo sprendimais dėl peržiūros galima apibrėžti keturis vertinimo kriterijus, padedančius nustatyti galimą pavojų Sąjungos teisės vienovei ar darnai: pirma, Bendrojo Teismo sprendimas gali būti precedentas nagrinėjant būsimas bylas; antra, Bendrasis Teismas nukrypo nuo suformuotos Teisingumo Teismo jurisprudencijos; trečia, Bendrojo Teismo klaidos susijusios su sąvoka, kuri nėra vien viešosios tarnybos teisės dalis, bet yra taikytina neatsižvelgiant į nagrinėjamą sritį, ir, ketvirta, normos ar principai, kuriuos pažeidė Bendrasis Teismas, užima svarbią vietą Sąjungos teisės sistemoje¹¹¹. Šie kriterijai, į kuriuos gali būti atsižvelgiama „kartu“¹¹², nėra kumuliatyvūs; taigi nebūtinai visi kriterijai turi būti tenkinami, kad būtų galima konstatuoti pavojaus Sąjungos teisės vienovei ar darnai buvimą¹¹³.

Dėl pirmojo kriterijaus

145. Remiantis pirmuoju kriterijumi, siekiant nustatyti pavojų Sąjungos teisės vienovei ir darnai, reikia, kad Bendrojo Teismo sprendimas galėtų būti precedentas būsimoms byloms.

146. Nors Tarnautojų teismo jau nėra ir nors Sprendimas dėl skyrimo buvo paskutinis tokio pobūdžio sprendimas, bylų *FV*, *Simpson* ir *HG* eiga aiškiai rodo, kaip ši jurisprudencija gali tapti precedentu būsimoms byloms. Sprendime *FV* padarytos išvados buvo pakartotos peržiūrimuose sprendimuose. Nors kiti sprendimai, kuriuos priėmė Sprendime *FV* aptartos sudėties teismas, kiek žinau, įsiteisėjo arba buvo apskūsti apeliacine tvarka nepareiškus nepriimtiniu grindžiamo prieštaravimo dėl Sprendimo dėl skyrimo, šiomis bylomis sukurtas precedentas peržengia šios konkrečios bylos ribas. Manau, kad platus Sprendimo *Chronopost* aiškinimas, jog teismo sudėties teisėtumo kontrolė yra *ad hoc* kontrolė, o visiškas teisinio saugumo principo nepaisymas, kiek tai susiję su teisėjo skyrimo procedūros galimo pažeidimo padariniais, būsimose bylose gali iškraipyti teisingą sąvokos „pagal įstatymą įsteigtas teismas“ analizę, neatsižvelgiant į tai, ar šioje analizėje laikomasi bendrosios teisės precedento požiūrio ar, kaip įprasta civilinėje teisėje, panaudojami prieš tai išnagrinėtų bylų precedentai, kaip aiškinimo priemonė.

147. Be to, peržiūrimų sprendimų ir Sprendimo *FV* padariniai tokioms byloms gali būti juntami beveik neribotai. Šiuo atveju reikia priminti, kad Teisingumo Teismui jau yra pateiktas apeliacinis skundas, kuriame ginčijamas Bendrojo Teismo kolegijos, kurios narys buvo vienas iš teisėjų, 2016 m. Sprendimu dėl skyrimo paskirtų į Tarnautojų teismą, sudėties teisėtumas¹¹⁴. Taip pat reikia pažymėti, kad šie padariniai juntami ir už geografinės Europos Sąjungos ribų. Atrodo, kad Islandijos teismuose ieškovas Ástráðsson rėmėsi Sprendimu *FV*, siekdamas pagrįsti argumentą, kad sprendimai, kuriuos priėmė teisėjas, kurio paskyrimas neatitinka teisės aktų, turi būti panaikinti¹¹⁵.

Dėl antrojo, trečiojo ir ketvirtojo kriterijų

148. Peržiūrimuose sprendimuose Bendrasis Teismas neatsižvelgė, pirma, į skyrimo procedūros neteisėtumo poveikį teisės į teisingą bylos nagrinėjimą aspektui, susijusiam su teise, kad „bylą išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas teismas“, ir atitinkamus padarinius, be kita ko, atsižvelgiant į

¹¹¹ 2009 m. gruodžio 17 d. Sprendimo *Réexamen M / EMEA*, C-197/09 RX-II, EU:C:2009:804, 62–65 punktai ir 2013 m. vasario 28 d. Sprendimo *Réexamen Arango Jaramillo ir kt. / EIB*, C-334/12 RX-II, EU:C:2013:134, 50–53 punktai.

¹¹² 2009 m. gruodžio 17 d. Sprendimo *Réexamen M / EMEA*, C-197/09 RX-II, EU:C:2009:804, 66 punktas.

¹¹³ Generalinio advokato P. Mengozzi išvados byloje *Réexamen Arango Jaramillo ir kt. / EIB*, C-334/12 RX II, EU:C:2012:733, 70 punktas.

¹¹⁴ Byla *Crocs / EUIPO* ir *Gifi Diffusion*, C-320/18 P.

¹¹⁵ Sprendimo *Ástráðsson* 42 punktas.

teisinio saugumo principą, ir, antra, į Sąjungos institucijų teisės aktų teisėtumo prezumpcijos principą ir teisinio saugumo principą bei jų poveikį galimybei vykdyti teisėjo skyrimo kontrolę per procedūrą, kuri nesusijusi su Sprendimo dėl skyrimo teisėtumu.

149. Šių taisyklių svarba Sąjungos teisės sistemoje yra akivaizdi ir išsamiai išanalizuota anksčiau šioje išvadoje. Nors Bendrojo Teismo nagrinėtos bylos ir iškelti klausimai buvo nauji ir nebuvo Teisingumo Teismo suformuotos jurisprudencijos dėl Tarnautojų teismo teisėjų skyrimo teisėtumo kontrolės, vis dėlto Bendrasis Teismas privalėjo vadovautis suformuota Teisingumo Teismo jurisprudencija, nurodyta šioje išvadoje, susijusioje su šiomis teisėmis ir principais. Be to, aišku, kad šios taisyklės, teisės ir principai yra taikomi ne tik viešosios tarnybos teisėje, bet ir, neatsižvelgiant į bylos dalyką, bet kuriuose teisiniuose santykiuose, patenkančiuose į Sąjungos teisės sritį, nes jie yra esminiai ir universalūs.

150. Remiantis tuo, kas išdėstyta, darytina išvada, kad atsižvelgiant į klaidas, padarytas nagrinėjant jam pateiktus apeliacinius skundus, ir į išvadas, kurias jis padarė išnagrinėjęs šiuos apeliacinius skundus, Bendrasis Teismas nesilaikė suformuotos Teisingumo Teismo jurisprudencijos ir pažeidė normas, kurios yra itin svarbios Sąjungos teisės sistemoje, taikomas neatsižvelgiant į bylos dalyką.

151. Dėl išdėstytų priežasčių manau, kad įvykdyti visi Teisingumo Teismo jurisprudencijoje nustatyti kriterijai, ir Teisingumo Teismui siūlau konstatuoti, kad peržiūrimi sprendimai kelia pavojų Sąjungos teisės vienovei ir darnai.

Dėl peržiūros pasekmių

152. Teisingumo Teismo statuto 62b straipsnio pirmoje pastraipoje nustatyta, kad jei Teisingumo Teismas nustato, kad Bendrojo Teismo sprendimas turi įtakos Sąjungos teisės vienovei ar darnai, jis grąžina bylą Bendrajam Teismui, kuriam Teisingumo Teismo sprendimas teisės klausimais yra privalomas. Grąžindamas bylą Teisingumo Teismas gali taip pat nurodyti, kurie Bendrojo Teismo sprendimo padariniai ginčo šalims yra laikytini galutiniais. Išimtiniais atvejais, jeigu, atsižvelgiant į peržiūrėjimo rezultatus, ginčo sprendimas kyla iš nustatytų faktų, kuriais buvo pagrįstas Bendrojo Teismo sprendimas, Teisingumo Teismas gali pats priimti galutinį sprendimą.

153. Vadinas, Teisingumo Teismas negali vien konstatuoti, jog paveikta Sąjungos teisės vienovė ar darna, nenurodydamas šio konstatavimo padarinių šiuo atveju nagrinėjamiems dviem ginčams¹¹⁶.

Peržiūros poveikis Sprendimui „Simpson“

154. Sprendimu *Simpson* Bendrasis Teismas panaikino visą Tarnautojų teismo nutartį dėl „pagal įstatymą įsteigto teismo“ principo pažeidimo, prieš tai neišnagrinėjęs kitų ieškovo pateiktų ieškinio pagrindų, ir grąžino bylą nagrinėti kitai Bendrojo Teismo kolegijai nei ta, kuri priėmė sprendimą dėl šio apeliacinio skundo, kad Bendrasis Teismas, kaip pirmoji instancija, priimtų sprendimą dėl ieškinio¹¹⁷.

¹¹⁶ 2015 m. rugsėjo 10 d. Sprendimo *Réexamen Missir Mamachi di Lusignano / Komisija*, C-417/14 RX-II, EU:C:2015:588, 60 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija.

¹¹⁷ Ši byla šiuo metu nagrinėjama Bendrajame Teisme. Žr. bylą *Simpson / Komisija*, T-441/18 RENV (bylos nagrinėjimas sustabdytas).

155. Tiesioginis Bendrojo Teismo padarytų klaidų padarinys yra toks, kad reikia panaikinti visą Sprendimą *Simpson* ir grąžinti bylą Bendrajam Teismui, kad jis galėtų priimti sprendimą *apeliacinėje* instancijoje dėl dviejų ieškovo pateiktų pagrindų.

Peržiūros poveikis Sprendimui „HG“

156. Sprendimu *HG* Bendrasis Teismas panaikino visą skundžiamą sprendimą dėl „pagal įstatymą įsteigto teismo“ principo pažeidimo, prieš tai neišnagrinėjęs kitų ieškovo pateiktų ieškinio pagrindų, ir grąžino bylą nagrinėti kitai Bendrojo Teismo kolegijai nei ta, kuri priėmė sprendimą dėl šio apeliacinio skundo, kad Bendrasis Teismas, kaip pirmoji instancija, priimtų sprendimą dėl ieškinio¹¹⁸.

157. Visas šis sprendimas taip pat turi būti panaikintas ir byla turi būti grąžinta nagrinėti Bendrajam Teismui, kad jis galėtų priimti sprendimą *apeliacinėje* instancijoje dėl keturių ieškovo pateiktų pagrindų.

Peržiūros poveikis Sprendimui „FV“

158. Sprendimu *FV*, kuris nebuvo peržiūrėtas dėl procedūrinių priežasčių, kurias nurodžiau šios išvados 36 punkte, grindžiami peržiūrimi sprendimai, taigi nuo jo pradėjau savo analizę. Kadangi šis Bendrojo Teismo sprendimas nebuvo peržiūrėtas, jis įsiteisėjo.

159. Atlikus analizę matyti, kad Sprendime *FV* padaryta tam tikrų klaidų, dėl kurių gali kilti pavojus Sąjungos teisės vienovei ir darnai. Šiuo metu tai nėra teorinė rizika. Šis pavojus tapo konkretus, kai Bendrasis Teismas paskelbė peržiūrimus sprendimus, laikydamasis Sprendime *FV* suformuotos savo jurisprudencijos. Manau, šiuo metu neįmanoma, kad šis peržiūrėjimas turėtų padarinių tolesniam bylos *FV* nagrinėjimui: toje byloje Bendrasis Teismas rengiasi priimti sprendimą dėl ieškovo reikalavimų pirmojoje instancijoje (byla T-27/18 RENV). Vis dėlto, jei Teisingumo Teismas sutiktų su analize, kurią išdėsciau šioje išvadoje, manau, kad svarbu pažymėti, jog Sprendimas *FV* yra klaidingas ir jau negali būti precedentas ar aiškinimo priemonė nagrinėjant būsimas bylas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

160. Pagal Procedūros reglamento 195 straipsnio 6 dalį, kai Bendrojo Teismo sprendimas ar nutartis, kuriuos reikia peržiūrėti, yra priimti pagal SESV 256 straipsnio 2 dalį, Teisingumo Teismas sprendžia bylinėjimosi išlaidų klausimą.

161. Nėra konkrečių taisyklių, nustatančių teismo išlaidų paskirstymo tvarką peržiūros procedūros atveju¹¹⁹. Atsižvelgiant į tokios procedūros, kuri pradėta pirmojo generalinio advokato iniciatyva, pobūdį, Teisingumo Teismo praktika yra tokia, kad Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 23 straipsnyje nurodytos bylos šalys ir suinteresuotieji asmenys, kurie dalyvavo

¹¹⁸ Ši byla šiuo metu nagrinėjama Bendrajame Teisme. Žr. bylą *HG / Komisija*, T-440/18 RENV (bylos nagrinėjimas sustabdytas).

¹¹⁹ Šiuo klausimu žr. generalinio advokato M. Wathelet nuomonės, pateiktos byloje *Réexamen Missir Mamachi di Lusignano / Komisija*, C-417/14 RX-II, EU:C:2015:593, 99 punktą.

procesu Teisingumo Teisme, patys padengia su šiuo procesu susijusias bylinėjimosi išlaidas¹²⁰. Vis dėlto Teisingumo Teismas gali priimti ir kitokį sprendimą, atsižvelgdamas į bylos pobūdį ir priimamą sprendimą¹²¹.

162. Manau, atsižvelgiant į tai, kad nagrinėjamos bylos pradėtos dėl skyrimo procedūros neteisėtumo pažeidimo, kuris priskirtinas tik Tarybai, būtų teisinga, kad Taryba, nors ji yra tik bylos *Simpson* šalis, padengtų ne tik savo, bet ir E. Simpson ir HG bylinėjimosi išlaidas. Komisija ir Bulgarijos vyriausybė turėtų padengti savo bylinėjimosi išlaidas.

Išvada

163. Atsižvelgdamas į visus išdėstytus argumentus, siūlau Teisingumo Teismui priimti tokį sprendimą:

- 2018 m. liepos 19 d. Europos Sąjungos Bendrojo Teismo sprendimai *Simpson / Taryba* (T-646/16 P) ir *HG / Komisija* (T-693/16 P) kelia pavojų Sąjungos teisės vienovei ir darnai.
- Panaikinti minėtus sprendimus.
- Gražinti bylas nagrinėti Europos Sąjungos Bendrajam Teismui.
- Europos Sąjungos Taryba padengia E. Simpson ir HG bylinėjimosi išlaidas, patirtas dėl peržiūros procedūrų, ir savo bylinėjimosi išlaidas.
- Europos Komisija ir Bulgarijos vyriausybė padengia savo bylinėjimosi išlaidas, patirtas dėl peržiūros procedūrų.

¹²⁰ Toks sprendimas priimtas atliekant dvi pirmąsias peržiūras (2009 m. gruodžio 17 d. Sprendimo *Réexamen M / EMEA*, C-197/09 RX-II, EU:C:2009:804, 73 punktas ir 2013 m. vasario 28 d. Sprendimo *Réexamen Arango Jaramillo ir kt. / EIB*, C-334/12 RX-II, EU:C:2013:134, 61 punktas) ir paskutinėje byloje dėl peržiūrėjimo (2015 m. rugsėjo 10 d. Sprendimo *Réexamen Missir Mamachi di Lusignano / Komisija*, C-417/14 RX-II, EU:C:2015:588, 67 punktas).

¹²¹ Atliekant trečiąją peržiūrą (2013 m. rugsėjo 19 d. Sprendimo *Réexamen Commission / Strack*, C-579/12 RX-II, EU:C:2013:570, 71 punktas) Komisijai buvo nurodyta padengti Guido Strack bylinėjimosi išlaidas.